

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

DÖRDÜNCÜ DAİRE

VÖRÐUR ÓLAFSSON/İZLANDA DAVASI

(Başvuru n° 20161/06)

KARAR

STRAZBURG

27 Nisan 2010

KESİN

27/07/2010

Bu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Vörður Ólafsson/İzlanda davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Dördüncü Daire), aşağıdaki üyelerle heyet olarak toplanmış :

Nicolas Bratza, *Başkan*,
Giovanni Bonello,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Nebojša Vučinić, *hakimler*,

ve Fatoş Aracı, *Yazı İşleri Müdürü*,

Ve 24 Mart 2009, 5 Ocak 2010 ve 30 Mart 2010 tarihlerinde müzakkere yaptıktan sonra ;

Bu son tarihte (30 Mart 2010) aşağıdaki kararı vermiştir :

USUL

1. Davanın temeli olan başvuru (n° 20161/06), İzlanda Cumhuriyeti'ne karşı bu ülkenin bir vatandaşı olan Sayın Vörður Ólafsson (« başvuru ») tarafından 16 Mayıs 2006 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (« Sözleşme ») 34. maddesi uyarınca yapılmıştır.

2. Başvurucu sırasıyla Londra'da ve Reykjavik'te avukatlık yapan Av. T. Child ve Av. E. Hálfðánarson tarafından temsil edilmiştir. İzlanda Hükümeti (« Hükümet ») kendi ajanı Bayan Björg Thorarensen tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvurucu, yasa tarafından İzlanda Endüstri Federasyonu (« İEF » veya « Federasyon ») lehine endüstri vergisi ödemeye zorlanmasının Sözleşme'nin 9 ve 11. maddeleri ışığında yorumlanan ve örgütlenme özgürlüğü hakkının güvence altına alındığı Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlali olduğunu iddia etmektedir. Başvurucu ayrıca, 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesine aykırı olarak bu verginin, özel bir vergi rejimiyle belli bir grup vergi mükellefini aşırı bir şekilde vergilendirme amacı taşıdığını iddia etmektedir. Son olarak başvuru, Sözleşme'nin 11. maddesi ve 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi ile birlikte Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılığa maruz kaldığını söylemektedir.

4. 2 Aralık 2008 tarihli kararıyla Mahkeme başvuruyu kabuledilebilir bulmuştur.

5. 24 Mart 2009 tarihinde Strazburg İnsan Hakları Sarayında kamuya açık bir duruşma yapılmıştır (İçtüzüğün 59 § 3 maddesi).

Bu duruşmaya :

a) *Hükümet adına*

Bayan	BJÖRG THORARENSEN,	<i>ajan,</i>
Bay	SKARPHEDINN THORISSON, Adalet Bakanlığı,	<i>temsilci,</i>
Bay	GUNNAR NARFI GUNNARSSON, Adalet ve Dini İşler	
	Bakanlığı nezdinde bilirkişi	
Bayan	ELIN FLYGERING, Büyükelçi, İzlanda'nın Avrupa Konseyi	
	nezdindeki daimi temsilcisi	<i>danışmanlar ;</i>

b) *Başvurucu adına*

Av.	T. CHILD, <i>Avukat,</i>	<i>temsilci,</i>
Av.	EINAR HÁLFDÁNARSON, Yüksek Mahkeme önünde avukat,	
Bayan	C. MURRAY, <i>stajyer avukat,</i>	<i>danışmanlar.</i>

Mahkeme Bayan Björg Thorarensen, Bay Skarphedinn Thorisson, Av. Child ve Av. Einar Hálfdánarson'nun beyanlarını dinlemiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

6. İzlanda vatandaşı olan başvuru Sayın Vörður Ólafsson, 1961 yılında doğmuştur ve Reykjavík'te ikamet etmektedir.

A. Söz konusu endüstri vergisi

7. Duvar ustası olan başvuru, Duvar Ustaları Derneğine (« DUD ») üyedir. Endüstri vergisi ile ilgili 134/1993 sayılı yasa (« 1993 tarihli yasa »), kendisinin üye olmadığı ve derneğin bağlı olmadığı İEF'ye « endüstri vergisi » adı altında katkıda bulunmasını dayatmaktadır. Bu yasa, kendi hükümleriyle ve ona ek digital kodlarla belirlenen tüm İzlanda toprakları üzerinde yapılan endüstri faaliyetleri için, vergi geliri olarak % 0,08 oranında bir vergi öngörmektedir. Yukarıda belirtilen faaliyetleri yapmayan özel sektörde çalışan şirketler endüstri vergisini ödememektedirler. Besin ve içecek sektöründe çalışan şirketlerin tersine, kasaplar, sütçüler ve balıkçılar da endüstri vergisini ödememektedirler. Tamamen kamu şirketi olanlar veya özel bir yasa ile kurulan şirketler bundan etkilenmemektedirler (madde 2). Endüstri vergisinin geliri İEF'ye verilmektedir ve İzlanda'daki endüstrinin gelişmesine ve ilerlemesine ayrılmaktadır (madde 3). Maliye Hazinesi, elde edilmesi için yapılan masraflar için % 0,5'ni kesmektedir (madde 1).

8. 10 000'den fazla şahıs (tüzel kişiler ve serbest çalışanlar) bu vergiyi ödemekle yükümlüdür. İEF'nin 1 100 ve 1 200 üyesi bulunmaktadır (tüzel kişiler ve serbest çalışanlar).

9. Hükümet, İEF tarafından Endüstri Bakanlığı'na gönderilen ve 2000, 2003 ve 2006 yıllarına ait endüstri vergisi ile elde edilen gelirlerin kullanımına ilişkin raporların kopyasını sunmuştur.

10. 4 Temmuz 2004 tarihli 2003 yılı ile ilgili raporda İEF şunları ifade etmiştir :

« Federasyonun çalışmalarının büyük bir bölümü, üye olan veya olmayan endüstriyel şirketlerin yararına yapıldığı için, bu veya şu harcamanın üyelerin aidatlarıyla, sermayesinin geliriyle veya endüstri vergisiyle karşılanıp karşılanmadığı konusunda muhasebe belirli bir açıklama yapmamaktadır. Endüstri Bakanlığı bu konuda herhangi bir itirazda bulunmamıştır ve endüstri vergisi ile ilgili mevzuat herhangi bir zorunluluk yüklememektedir.

Buna karşın, Federasyon ve Endüstri Bakanlığı, bu raporun yaptığı gibi, endüstri vergisinin kullanımı ile ilgili daha fazla detay verilmesi gerektiği konusunda hemfikirdirler. »

11. Bu rapor, « 2003 yılı için kontrol edilen Federasyonun muhasebesine göre gelirleri ve giderleri » gösteren « Federasyonun muhasebesine göre 2003 yılında endüstri vergisi gelirinin kullanılması » adlı bir tablo içermektedir. Aynı bir bölümde tablo, endüstri vergisi tarafından karşılanan her konu ve alt bütçe konusunu açıkça belirtmektedir. Rapor özellikle « işletme gelirleri » ve « işletme harcamaları » başlıklı konuları içermektedir. Ayrıca « muhasebeye göre endüstri vergisi ile elde edilen gelirlerin kullanımının detaylarının belirtilmesi » başlıklı bir başka konu ve şu alt konular bulunmaktadır : 1) « Maaşlar ve ek harcamalar », 2) « Toplantılar ve konferanslar », 3) « Yükselme faaliyetleri », 4) « Yayınlar », 5) « Çeşitlendirme ve özel projeler » ve 6) « Genel ve idari harcamalar ».

Bu alt konuların herbirinde, üyeler ve üye olmayanlara yapılan muameleler konusunda açıklamalar içeren bir açıklayıcı not bulunmaktadır. 1. alt konu, 20 yıllar-şahıslar üzerinden 2,5'unun sadece üye olanlara ayrılmış çalışmalara aktarıldığını belirtmektedir. 3. alt konu, İEF'nin sergilerinin herkese açık olduğunu ve üyelerinin katılım hakkı üzerinden bir indirimden faydalandıklarını açıklamaktadır. 5. alt konu, üye olmayanların yönetim kalitesi üzerine olan projeden, üyelere oranla daha yüksek bir tarifeye faydalanabileceklerini belirtmektedir.

12. Bu tablodan, 2003 yılında İEF'nin işletme gelirlerinin 315 800 000 İzlanda Kronuna (İZK) yükseldiğini ve bu miktarın 197 359 000 İZK'nun kamu maliyesi tarafından kendisine verilen endüstri vergisinden geldiği, 84 973 000 İZK'nun da üyelerin aidatlarından ve 33 468 000 İZK'un diğer kaynaklardan geldiği sonucu çıkmaktadır. Aynı sene, işletme giderleri 289 654 000 İZK'una yükselmektedir ve bu miktarın 234 617 000 İZK'nu (yani % 81 i) kamu projelerine ayrılmıştır ; Bu 234 617 000 İZK'luk

miktarın, 197 359 000 İZK’u endüstri vergisi ile 37 258 000 İZK’nunun ise aidatlarla ve diğer gelirlerle karşılanmıştır.

13. Hükümet, 1993 tarihli yasanın 3. maddesinde belirtilen İzlanda endüstrisinin geliştirilmesi misyonunu ve amacını gerçekleştirmek için İEF’nin, özellikle endüstriye hız verilmesi ve imajının savunulması için çalıştığını, endüstri vergisinden elde edilen gelirle formasyon verdiğini, endüstriyel şirketler adına çevre konusunda yasa ve tüzük çalışmaları için görüş sunduğunu ve kamu ihaleleri konusunda devlet makamlarına mantıklı olmaları ve ilanlarla ilgili olarak şeffaf ve açık olan kurallara uymaları gerektiğini aşıladığını ifade etmektedir.

14. Olaylar zamanında başvuru, aşağıdaki miktarları endüstri vergisi adı altında ödemiştir : 23 023 İZK (yani 255 euro (EUR)) 2001 yılı için ; 20 639 İZK (yani 229 EUR) 2002 yılı için ; 12 567 İZK (yani 139 EUR) 2003 yılı için ve 5 946 İZK (yani 66 EUR) 2004 yılı için.

B. Endüstri vergisine karşı açılan davalar

15. 8 Kasım 2004 tarihinde başvuru, İzlanda Devletine karşı Reykjavik Bölge Mahkemesi’nde dava açarak, 2001 ve 2004 yılları arasında ödemekle yükümlü olduğu endüstri vergisinden muaf tutulmasını talep etmiştir.

16. 13 Temmuz 2005 tarihli kararıyla Bölge Mahkemesi, İzlanda Devleti lehine karar vermiştir ve başvuru talebini reddetmiştir.

17. Yüksek Mahkeme önünde başvuru yapan başvuru, 1993 tarihli yasanın 3. maddesinin, ticari faaliyette bulunan tüm şahısların ve şirketlerin üye olsunlar veya olmasınlar İEF’ye aidat ödemeye zorladığını savunmuştur. Başvurucuya göre, endüstri vergisinin gelirinden Federasyon faydalanmaktadır ve aidat ile ilgili İEF’nin statüsünün 14. maddesinden açıkça, endüstri vergisi ödemeye yükümlü İEF’nin üyelerinin, kendi aidatlarından, ödedikleri miktarı düşürebildikleri sonucu çıkmaktadır. Böylece bu verginin kesilmesi ve alınması, de facto bir şekilde İEF’ye, bu organa üyelikten doğan haklardan faydalanmayan diğer şahıslar için zorunlu bir üyeliği ortaya çıkarmaktadır. Sonuç olarak, endüstri vergisi ödemekle, en basitinden İEF’ye üyelikle aynı anlama gelmektedir. Başvuru DUD derneğine üye olduğunu, buna aidatlarını yatırdığını, bu derneğin kendi çıkarlarını daha fazla savunduğunu ve İEF’ye üye olmak istemediğini iddia etmiştir. Başvurucuya göre İEF, kendisinin benimsemediği ve çıkarlarına aykırı politikalar geliştirmektedir. Bu kuruma zorunlu üyelik, Anayasa’nın 74 § 2 maddesi ve Sözleşme’nin 11. maddesi ile koruma altına alınan örgütlenme özgürlüğü hakkı ile uyumsuzdur. Başvuru ayrıca, 1993 tarihli yasanın haksız bir şekilde kendisinden fazladan vergi almaya imkan verdiğini ve bu yasanın belirli bir grubu « belirli olan başka bir grup lehine veya bu grubun çıkarlarına » uygun olarak zorladığını iddia etmiştir. Son olarak başvuru, bir şirketin hukuki formuna bağlı olarak kendisinden

endüstri vergisi alınmasından ve – bu vergi gelirini belirleyen – faaliyetlerin sayısal olarak belirtilmesinin keyfi olmasından dolayı, bu verginin dayatılmasının Anayasa'nın 65. maddesinde belirtilen ayrımcılık olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmuştur.

Devlet, endüstri vergisinin İEF'ye üyelikle aynı anlama geldiği yönündeki başvurunun tezine karşı çıkmıştır. Devlete göre, herhangi bir karşılık olmadan, uygulanan hukuk kurallarına uygun olarak, belirli gerçek ve tüzel kişiler üzerinden, yasa ile devlet tarafından kesilen bir vergi söz konusudur. Aynı yasa, İzlanda endüstrisinin gelişmesini ve ilerlemesini sağlamak amacıyla olan İEF'ye endüstri vergisinin gelirini vermeyi öngörmüştür. Bir derneğe yasal olarak vergi gelirlerinin verilmesi, bu vergiyi verenlere o derneğe üye olmaya zorlama olarak kabul edilemez. Endüstri vergisinden sadece bu kurumun üyeleri faydalanmamaktadır, ama Endüstri Bakanlığı'nın kontrolü altında, İzlanda'da gelişen tüm endüstriyel kurumların üyeleri faydalanmaktadır. Devlet, İEF'ye yapılan tüm aidatların indirilmesinin İEF tarafından tek taraflı olarak kabul edildiğini ve verginin hesaplanması ve elde edilmesiyle ilgisi olmadığını ifade etmiştir. Devlet ayrıca 1993 tarihli yasada, davacının durumunda olan şahıslar ile bu vergiden muaf olan şahıslar arasında herhangi bir ayrımcılık unsuru görmemektedir. Kamu şirketlerine tanınan muafiyet makul ve objektiftir ve bu şirketleri özel sektörde çalışan şirketlerle aynı rejim altına sokmamak tamamen doğaldır. Kamunun endüstriyi desteklemesi ve gelişmesine katkı sunması, bazı endüstriyel inisiyatiflerin alınmasını gerektirir; başka inisiyatifler bu gelişme ve ilerlemeyi sağlamayabilir. Son olarak, endüstriyel kamu şirketlerinin sayısı, son yıllarda, yoğun bir şekilde düşüşe geçmiştir. Devlet ayrıca verginin dayandığı sayısal faaliyetlerin belirtilmesinin keyfi olduğunu kabul etmemektedir.

18. 20 Aralık 2005 tarihinde Yüksek Mahkeme, dörde karşı bir oyla, başvurunun temyiz talebini reddetmiştir ve Bölge Mahkemesi'nin kararını onaylamıştır :

« Bölge Mahkemesi kararında hatırlattığı gibi, Yüksek Mahkeme, kararlar dergisinin 4406 sayfasında yayınlanan *Gunnar Péttersson/İzlanda Cumhuriyeti* (n° 166/1998) davasında 17 Aralık 1998 tarihinde kararını vermiştir. Bu davada, temyiz eden davacı, 1995 ve 1996 yılları için ödemek zorunda olduğu endüstriyel vergi ve endüstriyel borç alma ile ilgili Fona katkı sunmaktan muaf tutulmasını istemiştir. Temyiz nedenleri, bu davada öne sürülen temyiz nedenleriyle büyük oranda aynıdır. Yüksek Mahkeme, davalı tarafla birlikte, bu davada ortaya çıkan kararın bugün çözmekte olduğu dava için bir içtihat oluşturduğunu, çünkü bu davada davacı tarafından öne sürülen temyiz nedenlerinin daha önce çözümlendiğini düşünmektedir.

Hâlihazır davadaki davacının tezi gibi, *Gunnar Péttersson* davasında temyiz talebinde bulunan davacının tezi, geliri İzlanda Endüstri Federasyonu'na giden endüstriyel vergiye tabi olmasından ve bunu ödemesi zorunluluğundan dolayı, davacının zorla bu Federasyon'un üyesi haline getirildiğidir. Yüksek Mahkeme kararında, her ne kadar endüstri vergisinin geliri bu kuruma verilse de, bu gelirin belli bir amaçla kullanılması gerektiğini (1993 tarihli yasanın 3. maddesi) ve bu vergiyi

ödemenin bu kuruma üye olma anlamına gelmediğini söylemiştir. Endüstri Bakanlığı, bu miktarların kullanımını denetlemektedir. Yüksek Mahkeme, bu sistemin Anayasa'ya ve Avrupa Sözleşmesi'ne aykırı olarak Federasyona üye olmayı içermediği kanaatine varmıştır. Yüksek Mahkeme, Federasyonun yasa tarafından belirlenen sınırları aşması durumunda bile davacının bu vergiden muaf olamayacağını eklemiştir. Bu nedenle ve temyiz edilen kararda belirtilen gerekçelerle, davalı tarafından öne sürülen bu sorun ile ilgili itirazların kendi vardığı sonuçları desteklemediği sonucuna varmak gerekmiştir. Federasyon, yasa tarafından endüstri vergisinin gelirini, ilgili faaliyetlerin çıkarı çerçevesinde, endüstrinin gelişmesi ve ilerlemesi için kullanmaya mecbur olduğundan Yüksek Mahkeme, yasa koyucunun kendi yetkilerini aştığını söylenemeyeceğini belirtmiştir.

Temyiz eden davacı, kamuya ait şirketlerin muaf olduğu endüstri vergisinde bir ayrımcılık görmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, kamuya ait şirketlerin birçok yönden özel şirketlerden farklı olduğunu ve birçok alanda, genel olarak İzlanda vergi mevzuatında da görebileceğimiz gibi, bunların vergilendirilmesinin değişik rejimlere tabi olduğunu kaydetmek gerekmektedir. Temyiz eden davacı yazdıklarında, kendi durumu ile herhangi bir kamuya ait şirketin durumunu karşılaştırma yoluna gitmemektedir. Kendisi ile 1993 tarihli yasa ile muaf olan şahıslar arasında herhangi bir ayrımcılık bulunmamaktadır. Davacı iddialarını desteklemek amacıyla son olarak, 1993 tarihli yasanın 2 § 1 maddesi ile oluşturulan vergi rejiminin dayandığı dijital kodlarının belirtilmesinin, doğası gereği keyfi olduğunu iddia etmektedir. 81/1996 sayılı yasa ile değişik 1993 tarihli yasaya eklenen İzlanda ticari faaliyetleri sınıfında belirtilen ve dijital verilerdeki faaliyetler olarak tanımlanan endüstri, vergilendirmektedir. Bu tanımlama altında, endüstri sadece üretilmiş malları değil aynı zamanda işleme ürünleri ve yapı endüstrisi dâhil olmak üzere, hizmetleri de kapsamaktadır. Bu metin böylece, ekonominin diğer sektörlerine karşı, « endüstri » faaliyetlerini, özellikle tarım ve balıkçılık alanındaki faaliyetleri, sınırlamaktadır. Kaldı ki, bu sınıflandırma endüstri vergisi dışındaki diğer vergilerin gelirlerini belirleyecek şekilde kabul edilmektedir. Başvurucunun temyiz talebi yukarıda belirtilen hususlar temelinde kabul edilmemiştir. »

19. Yüksek Mahkeme hâkimi Ólafur Þorvaldssonun karşı oy yazısının bir bölümü şu şekildedir :

« I

Bu konuda ilk metin endüstri vergisi ile ilgili 48/1975 sayılı yasadır. Yasa tasarısının açıklayıcı notuna göre, metin Ulusal Sanatkarlar Federasyonu, İEF ve İzlanda Kooperatifler Birliği tarafından önerilmiştir. Bu kurumlar bu notlara kelimesi kelimesine geçen detaylı bir sunuş vermişlerdir. Bu sunuşta şu ifadeler geçmiştir : « (...) endüstriyel şirketlerin ve endüstride bağımsız çalışanların, kamu makamları adına, kendi çalışanlarından ve tüketicilerinden değişik vergiler kestiklerini kaydetmek gerekmektedir. Kendilerine ait ve sorumlu oldukları bu kesinti faaliyetleri, her sene milyarlarca kurona yükselen miktarlarla ilgilidir ve bunlar herhangi bir ücret almadan bunu yapmaktadırlar. Karşılık adı altında ilgili taraflar için devletin, kendi hesabına bir miktarın katkı olarak kesilmesi makul görünmektedir. Bu gelir kaynağı, İzlanda endüstrisindeki profesyonel federasyonların endüstrinin gelecekteki gelişimine katılmalarına imkan verecek bir mali taban yaratmaktadır ». Eski yasa ayrıca, halihazırdaki yasada da bulabileceğimiz ve bu verginin kullanımı ile ilgili Endüstri Bakanlığı'nın her sene yayınlaması gereken bir raporunu öngören bir hüküm içermektedir. Bu noktada, açıklayıcı notlarda, « kamu makamlarının endüstri

vergisinin nasıl kullanıldığıyla ilgili makul bir fikir sahibi olmalarını güvence altına alan bir hüküm » söz konusudur.

48/1975 sayılı yasa şu anda yürürlükte bulunan 134/1993 sayılı yasa tarafından kaldırılmıştır. Bu yeni yasanın açıklayıcı notlarına göre, endüstri vergisi mükellefleri eskisiyle aynı kalmıştır, ama « vergi ödemeye yükümlü olanlar ile ilgili her türlü şüpheyi ortadan kaldırmak » için, İstatistikler Bürosu tarafından oluşturulan ticari faaliyetlerin sınıflandırılmasına uygun olan ve dijital kodlara gönderme yapan bir sistem kabul edilmiştir. Ayrıca, geliri İzlanda Kooperatifler Birliği, Konserve endüstrisi satış Bürosu, İEF ve Ulusal Sanatkarlar Federasyonu arasında paylaşırken eski yasadan farklı olarak, bu verginin gelirinin tamamen İEF'ye verileceği öngörülmüştür. Buna paralel olarak, endüstri vergisi geliri, belediye profesyonel vergisinin kaldırılmasından dolayı değişikliğe uğramıştır ve profesyonel vergiye referans yapılarak bu gelir daha önceden belirlenmiştir.

II

Statüsüne göre İEF, statünün 2. maddesinde belirtilen ortak amaçları yerine getirme amacıyla olan şirketlerini, bağımsız çalışanlarını ve ticari ve sanatkâr derneklerini biraraya getirmektedir. Bu hüküm on madde altında İEF'nin amaç ve rolünü açıklamaktadır ; değişik şekillere göre İzlanda endüstrisinin geliştirilmesi ve detaylı bir şekilde anlatılan araçlarla kendi üyelerinin desteklenmesi. Sunulan belgelere göre dernek politik sorunlara da yatırım yapmıştır; örnek olarak Avrupa Birliği üyeliği ve değişik alanlarda vergilendirme konularında. Statüsünün 8. maddesine göre, İEF'ye üye olan herkes, bunun toplantılarında, aidatları oranında oy kullanma hakkından faydalanmaktadır. 14. madde, aidat miktarlarının geçen senenin işlem hacminin % 0,15'i geçemeyeceğini, ama İEF'nin yönetim kurulu aidat miktarının indirilmesine karar verebildiğini öngörmektedir. Bu hüküm ayrıca, eğer üyeler gelirinin İEF'ye aktarıldığı bir vergiyi ödemekle yükümlülürse, İEF bunu dikkate alır ve bu başlık altında ödenen miktarı, aidatların hesaplanması sırasında aidatlardan düşmektedir. Eğer vergiyi ödemekle yükümlü değillerse, bu indirim otomatik olarak silinir. Her üyenin oy hakkı ödediği aidat miktarına göre değişmektedir. Yönetme ve karar alma yetkisi, her dernekte olduğu gibi, yönetim kuruluna ve başkanına aittir .»

İEF tarafından sunulan [davacının] taleplerinin ilgili olduğu dönem konusundaki belgeler, endüstri vergisinin nasıl kullanıldığı konusunu açık bir şekilde belirtmemektedir. 2002 ve 2003 yıllarına ait endüstri vergisi gelirinin kullanımına ilişkin İEF'nin raporlarındaki bir yorum, bu kurumun « kendi muhasebesinde İEF tarafından yapılan bu veya şu operasyonun, aidatla, sermayenin geliriyle veya endüstri geliriyle mi elde edildiği konusunda bir ayrıma gitmediğini » belirtmektedir. Bakanlığa sunulan 2001 yılı ile ilgili rapor benzer ifadeler içermektedir ; ancak 2004 yılı raporu dosyaya konulmamıştır. Başka noktalar üzerine, İEF tarafından Bakanlığa sunulan raporlara bir yılın diğerini tekrar ettiğinin eklenmesi gerekmektedir. Gerçekten de, dosyadaki belgelerden, endüstri vergisinden elde edilen bir kısım gelirin İEF'nin genel işleyişi için kullanıldığı görünmektedir. Buna karşın, Endüstri Bakanlığı'nın bu verginin kullanılması ile ilgili olarak bir gözlemde bulunduğunu gösteren hiçbir durum bulunmamaktadır ve bu konuda yapılan şikâyetten sonra Duvar Ustaları Derneğine gönderilen 15 Şubat 2002 tarihli mektupta Bakanlık şunları ifade etmiştir : « endüstri vergisi ile ilgili yasa hükümlerinin açıkça belirttiği gibi, İEF tamamen takdirine göre bu vergiden gelirini kullanmaya karar verebilmektedir ve Endüstri Bakanlığı, yasal hükümlere saygı olduğu sürece, müdahale edememektedir .» İEF tarafından ilgili dönemlerle ilgili sunulan raporlar bu davada, bu sistemin vergi mükellefi olan İEF üyelerine aidatlarda vergi olarak ödedikleri miktar üzerinden

indirimden faydalanma imkânı verdiğini göstermektedir. Örnek olarak Endüstri Bakanlığı'na gönderilen İEF'nin 2003 yılı raporunda geçen gözlemleri belirtmek gerekmektedir : « endüstri vergi mükellefi olan üyelere vergi olarak ödedikleri miktar İEF'ye ödenen aidatlar üzerinden indirildiğini belirtmek gerekmektedir. Bu vergiyi ödeyen üyelerin diğer üyelere göre daha fazla İEF'nin faaliyetlerine katılmaları haksızlıktır. Böylece, vergiye tabi olsun veya olmasınlar, İEF üyesi olan şirketlerinin katkısı aynıdır. Buna karşın, İEF'ye üye olmayan bu vergiyi ödemekle yetinmektedirler ve böylece İzlanda'daki endüstrinin çıkarlarını korumaya katkıda bulunmaktadır .»

III

Örgütlenme özgürlüğünü düzenleyen hüküm Anayasa'nın 74. maddesidir (...). Bu konuda bu hükümde belirtilen kurallar, Sözleşme'nin 11. maddesinde ifade edilen kurallardan daha detaylı bir şekilde düzenlenmiştir (...). Anayasa'nın 74 § 2 maddesi şu şekildedir : « [k]imse bir organizasyona üye olmaya zorlanamaz. Ancak, kamu yararı misyonunu yerine getirme amacıyla olan bir dernek için ve üçüncü kişilerin haklarını korumak amacıyla üyeliğin gerekli olduğu durumda, yasa bu üyeliği zorunlu kılabilir. »

Yukarıda kaydedildiği gibi, 1993 tarihli yasada belirlenen endüstri vergisinin amacı, İzlanda endüstrisini geliştirmektir. Bu metin açıkça, sadece bu verginin elde edilmesi için masrafların Kamu Maliyesi tarafından kesilmekte olduğunu öngörmektedir. Geri kalan İEF'ye ödenmektedir ve İEF bunun nasıl kullanacağına karar vermektedir. Açıkça belirtilmeyen bu miktarların bir bölümü İEF'nin genel faaliyetlerinde, İEF'nin yönetim kurulunun takdirine göre kullanıldığı farzedilmektedir. 1993 tarihli yasanın hükümlerinden, Endüstri Bakanlığı'nın kesilen vergi miktarlarının yasanın hükümlerine uygun kullanılmasını sağlayacak kadar yeterli yetkileri olduğu sonucu çıkmamaktadır. Gerçekten de Bakanlık İEF'nin raporlarını almakla yetinmektedir. Dolayısıyla ilgili hükümler, yasada belirtilen amaçları gerçekleştirmek için bu miktarların kullanımını güvence altına almamaktadır.

İlke gereği, bir derneğin üyeleri tarafından bir aidat ödenmesi, onların ilk yükümlülüklerinden birini oluşturmaktadır. Davacı, Duvar Ustaları Derneği'nin üyesidir. Ne kendisi ne de derneği İEF'ye bağlı değildir. Davacı İEF tarafından izlenen amaçları benimsememektedir ve temyiz edilen kararda belirtildiği üzere, İEF'in onun kendi çıkarlarına ve İEF üyesi olmayan endüstri vergisi ödemekle yükümlü olan birçok şirketin çıkarlarına aykırı hareket ettiğini düşünmektedir. 1993 tarihli yasa davacıyı, kendi üyelerinin ve İzlanda endüstrisinin çıkarlarını savunma amacıyla olan bağımsız bir derneğe ödenen bir vergiyi vermek zorunda bırakmaktadır ; bu derneğin çıkarları, bu derneğin müdürü ve yönetim kurulu tarafından belirli bir zamanda ve kamu makamlarının herhangi bir müdahalesi olmadan belirlenmektedir.

Bu unsurlar ile 1993 tarihli yasanın hazırlık çalışmaları ve bu verginin İEF'nin genel faaliyetlerine, hiçbir itiraz olmadan, katkıda bulunuyor olması dikkate alındığında, bu yasa ile kurulan sistem somut olarak, davacıya kendi iradesi olmadan, İEF'nin çalışmalarına katılması zorunluluğunu doğurmaktadır. Herkesin örgütlenme özgürlüğüne sahip olduğunu belirten Anayasa'nın 74 § 2 maddesi hükümlerinin, bu tür nitelikteki tüm rejimleri yasaklayacak şekilde yorumlanması gerekmektedir. Tek istisna bu rejimin bu hükümde belirtilen *in fine* şartları doldurması durumunda söz konusu olabilmektedir. Ancak, İEF bu hükümlerde belirtilen faaliyetleri yerine getiren bir dernek değildir. Sadece bu nedenle, temyiz talebinde bulunan davacının, talep

ettiği gibi, 2001 ve 2004 yılları arasında ödemekle yükümlü olduğu endüstri vergisinden muaf tutulması ve davalının karşı tarafça Bölge Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme önünde karşılanan dava masraflarına mahkum edilmesi gerekmektedir ».

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

20. Anayasa'nın 74 §§ 1 ve 2 maddeleri şu şekildedir:

« Siyasi partiler ve sendikalar dahil olmak üzere dernekler, konuları yasaya uygun olmak şartıyla, önceden izin alınmadan kurulurlar. İdarenin bir kararıyla feshedilemezler. Konusu yasa dışı görünen bir derneğin çalışmaları, makul sürelerde açılan bir dava sonunda verilen bir yargı kararına dayanılarak yasaklanabilirler.

Kimse bir derneğe üye olmaya zorlanamaz. Ancak, kamu yararı misyonunu yerine getirme amacıyla olan bir dernek için ve üçüncü kişilerin haklarını korumak amacıyla üyeliğin gerekli olduğu durumlarda, yasa bu üyeliği zorunlu kılabilir. »

21. Endüstri vergisi ile ilgili 134/1993 sayılı yasanın ilgili hükümleri şu şekildedir :

Madde 1

« Bu kanunun 2. maddesinde belirtilen İzlanda'nın tüm endüstrisi, % 0,08 oranında bir endüstri vergisi vermek zorundadırlar. Bu verginin miktarı, eklenen değer üzerinden vergi ile ilgili yasanın 11. maddesinde belirtilen kurumun cirosundan ve bu yasanın 12. maddesine göre eklenen değer üzerinden vergiden muaf tüm gelirlerinden oluşmaktadır.

Endüstri vergisinin hesaplanması ve toplanması, uygulanan gelir vergisi ile ilgili yasanın VII ve XIV arasındaki bölümlerinde bulunan yürürlükteki hükümlere göre düzenlenmektedir.

Kamu maliyesi, kesilme için yapılan masrafları karşılamak için, bu maddenin ilk paragrafına göre alınan endüstri vergisi gelirinin % 0,5 ni kesmektedir.

Endüstri vergisi adı altında verilen miktarlar yıllık işletme gelirlerinden kesilir ve bu gelirlere göre bu vergi hesaplanır. »

Madde 2

« « Endüstri » bu yasa ekinde belirtilen dijital verilerde ifade edilen tüm faaliyetler olarak tanımlanmaktadır.

Tamamen devlet tarafından tutulan veya özel yasalarla sermayesinin önemli bir kısmının devlet tarafından tutulduğu şirketler, bu yasalar aksini belirtmedikçe, endüstri vergisinden muaftırlar. »

Madde 3

« Endüstri vergisinin geliri İzlanda Endüstri Federasyonu'na verilir. Bu vergi İzlanda'daki endüstrinin gelişmesinde ve ilerlemesinde kullanılır. Federasyon her sene bu verginin kullanımı ile ilgili Endüstri Bakanlığı'na bir rapor sunar. »

(...)

Madde 7

« Genel kontrol bürosu, kurumlardan, derneklerden, fonlardan ve devletten bir finansman veya güvence elde eden diğer tüm ilgililerde tüm muhasebe defterlerinin kendisine verilmesini isteyebilir ; bu kurumlar istenen tüm belgeleri vermek zorundadırlar. Büro ayrıca, devlete veya devlet organlarına aynı zamanda sunulan faturaların, belgelerin ve raporların orjinallerine ulaşabilmektedir ; bu faturalar yasaya, sözleşmelere, iş sözleşmelerine göre kısmen veya tamamen Maliye Hazinesi tarafından yapılan ödenen çalışmalar veya ödenen yardımlar için her gerçek veya tüzel kişiyle anlaşılan tarife üzerinden yapılmaktadır. Büro bununla birlikte, faturaların içeriğini ve Maliye hazinesine düşen ödeme yükümlülüğünü kontrol etmek için bu belgeleri inceleyebilir (...).

Bu madde ile Genel Kontrol Bürosuna tanınan denetleme hakkı ile ilgili tüm uyumsuzlukların Bölge Mahkemesi önünde çözülmesi gerekmektedir. »

III. İLGİLİ ULUSLARARASI HUKUK VE UYGULAMALAR**A. Sosyal Haklar Avrupa Komitesi'nin pozisyonu**

22. Sosyal Haklar Avrupa Komitesi, defalarca ve özellikle aşağıdaki belgelerde, Avrupa Sosyal Şartı'nın 5. maddesi altında sendikaların katkıları ve aidatları sorununu incelemiştir :

İsveç Şirketler Konfederasyonu/İsveç, talep n° 12/2002, esasa ilişkin kararın verildiği tarih 15 Mayıs 2003

« 39. Komite'nin görevi ilk olarak, SBWU ile İsveç İnşaat Federasyonu arasında imzalanan toplu sözleşme gereği, işçilerin maaşları üzerinden kesilen aidatların, bu sözleşme anlamında, ücretlerin devamlı bir şekilde karşılanmasını sağlamak olduğunu gözlemlemektedir. Komite, ulusal geleneklerin doğasına göre bu misyonun kamu idareleri tarafından veya yasa koyucunun açık veya zımni iznine göre, profesyonel veya sendikal organizasyonlar tarafından sağlanması gerektiğini belirtmektedir ; bu misyonun profesyonel veya sendikal organizasyonlar tarafından yerine getirilmesi durumunda bu misyon, meşru olarak ücretin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

40. Komite dolayısıyla, ücretlerin ödenmesini gözetlemek için bir aidatın, bir sendikal organizasyon tarafından kesilmesinin, başlı başına haksız olarak kabul edilmemesi gerektiği kanaatindedir. Komite, bu durumun işçinin bir sendikal organizasyona üye olma hakkına müdahale olarak kabul edilemeyeceğini çünkü bu aidatın ödenmesi otomatik olarak SBWU'ye üye olma sonucunu doğurmadığını ve

ayrıca başka bir sendikaya üye olan bu işçiden böyle bir üyeliğin istenmediğini belirtmektedir.

41. Ancak Komite, yapılan kesintinin kullanılması ile ilgili bazı şüphelerin varolduğunu ve davanın şartlarında, eğer ücretlerin gözlemlenmesi dışında başka faaliyetlerin harcamalarının karşılanmasının söz konusu olması durumunda, bu kesintinin, 39. paragrafta belirtildiği gibi, en azından kısmen 5. maddeye aykırı yapılmış kabul edileceğini ifade etmektedir.

42. Bu davada Komite, kesintinin kullanıldığı yeri ve özellikle, hangi şartlarda aidat miktarının yapılan işle ve işçilere verilen avantajlarla orantılı olup olmadığını denetleme durumunda değildir ; bu durum, 39, 40 ve 41. paragraflarda açıklandığı üzere, 5. maddenin ihlal edilip edilmediğini belirlemektedir. Dolayısıyla Komite, bu alandaki ilkeler ışığında, bu konuda karar verme yetkisinin ulusal yargı organlarına ait olduğunu ve duruma göre, ilgili yasal hükümlerin Sosyal Şart'a uyumlu olmasını sağlamak için bundan gerekli sonuçları çıkarmanın yasa koyucuya ait olduğunu belirtmektedir.

43. Komite, rapor prosedürüyle veya duruma göre, toplu istek prosedürüyle, bunun yapıldığını denetleme ihtimalini saklı tutmaktadır (...) ».

Romanya için 2002 yılı sonuçları, s. 133

« Rapora göre, sendikaların toplu sözleşme yapmaya karşılık, « bir istemi yerine getirmeyen veya bir taahhütte bulunmayan » herhangi bir şirkete bağımlı olmayan işçilerden bir miktar para istemesinin sık rastlanmayan bir durum değildir. Komite tarafından istenen ve Hükümet tarafından sunulan ek bilgilerin incelenmesinden bu uygulamanın, kesinti ücretinin % 0,3 den aşağı olamayacağı ve sendikal aidatların miktarını geçemeyeceğini öngören 2001–2002 tek ulusal toplu sözleşmeye dayandığı görülmektedir. Komite, 130/1996 sayılı toplu sözleşmeler ile ilgili kanunun uygulanmasından, toplu sözleşmelerin, bağlı oldukları sendikadan veya tecrübelerinden bağımsız olarak, şirketin tüm çalışanlarına uygulandığını gözlemlemektedir. Bu şartlarda, bir sendikaya üye olmayan işçilerden bir miktar para talep etmek, sendika özgürlüğü hakkına aykırı olan bir sendikal güvencenin uygulamasıdır.

Komite, gelecekteki raporun açıkça, sendikaya verilen bir miktar paradan başka, sendikaya üye olmayan işçilerin, rapordan anlaşıldığı gibi, sendikaya üye olmalarının zorunlu olup olmadığını belirtmesini istemektedir. »

Romanya için 2004 yılı sonuçları, s. 484–485

« (...) Komite, sendika üyesi olmayan işçilerin, toplu sözleşme yapan sendikal organizasyonlara belli bir miktar para vermeleri zorunluluğundan dolayı, Romanya'daki durumun 5. maddeye uygun olmadığı sonucuna varmıştır. Yasaya göre, yapılan toplu sözleşmelerin sendikaya üye olan olmayan her işçiye uygulanması bu durumu değiştirmemektedir (bu durum 2002 sonuçlarında açıklanmıştır, ss. 136 ve 137).

Komite, rapordaki açıklamalar ve 12/2002 sayılı talepte geliştirilen ilkeler temelinde durumu tekrar incelemektedir (İsveç Şirketler Konfederasyonu/İsveç, 15 Mayıs 2003 tarihli esasa ilişkin karar). Komite ilk olarak, bu katkının tüm işçileri ilgilendiren bir misyonun, yani toplu sözleşmeyi finanse etmek için kesildiğini gözlemlemektedir.

Bununla birlikte Komite, bu uygulamanın dayandığı 2001-2002 tek ulusal toplu sözleşmenin, bu miktarı ödemenin zorunlu olduğunu ve bu kesintinin sendika hesabına yapılacağını öngörmediğini belirtmektedir. Metinde bir sendikaya otomatik üyelik de öngörülmemiştir. Bu nedenle Komite, bu miktarın verilmesinin başlı başına işçinin istediği sendikal organizasyona üye olma özgürlüğüne müdahale olarak kabul edilemeyeceği kanaatindedir. »

Sonuçlar XVIII-1, Macaristan, s. 400

« Bir önceki sonuç bildirisinde Komite, mevzuatın sendikalı olmasalar bile işçilerin maaşları üzerinden otomatik kesinti yapılmasını yasaklayıp yasaklamadığını öğrenmek istemiştir. Rapor, sendika aidatlarının kesilmesi ile ilgili kurallara göre, sadece aidatların kesilmesini kabul eden şahısların bu aidatları ödediğini ve bunun da bu şahısların bir sendikanın üyesi olmaları gerektiği anlamına geldiğini belirtmiştir.

Sendika aidatlarının kesilmesi iki şekilde yapılmaktadır. Sendikalı işçiler doğrudan doğruya sendikaların vizesine kendi aidatlarını ödemeleri veya işverenden bu kesintileri kendi maaşı üzerinden yapılmasını isteyebilir. Bu durumda işveren buna uymak zorundadır. 2002 yılında Parlamento, sendikaların desteğiyle, işverenlere sendika aidatlarını kesme ve bunları transfer etme yükümlülüğü altına sokan bir yasaı kabul etmiştir. Öncesinde, bu yola başvurmak için işçinin ve işverenin oluru gerekiyordu. Komite, maaşlar üzerinden sendika aidatlarının kesilmesi prosedürünün ulusal mevzuat tarafından yasaklanmaması ve zorunlu hale getirilmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu prosedürün kötüye kullanımı durumunda (örneğin, hangi sendikaya üye olduğu konusunda bilgiler elde etmek için), cezaların öngörülmesi gerekmektedir. »

B. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün normları

23. Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulunun, Sendikal Özgürlükler Komitesi'nin *İlkeler ve Kararlar Dergisinin* (« İLO » ; « İlkeler ve Kararlar Dergisi ») 5. bölümü, işçiler ve işverenler için arzu ettikleri organizasyonu kurma ve ona üye olma hakkı ile ilgili bazı unsurlar içermektedir.

« Birlik ve sendikal çoğulculuk » başlıklı alt bölümde, işçiler genel olarak rakip birçok sayıda organizasyonun varlığından kaçınırsalar da, sendikal hareketin birliği, devletin doğrudan doğruya veya dolaylı bir şekilde müdahalesiyle dayatılmaması gerektiğinin altı çizilmiştir (*İlkeler ve Kararlar Dergisi*, 2006, § 319). Yasa tarafından dayatılan monopol durum, işçi ve işveren organizasyonların özgür seçimi ilkesine aykırıdır (*ibidem*, § 320). Hükümet, bir organizasyonu saf dışı bırakmak için, bir sendikayı desteklememesi ve bir sendikanın yasal çalışmalarına engel olmaması gerekmektedir. İşçiler, makamların müdahalesi olmadan, kendi mesleki çıkarlarını en iyi şekilde savunan sendikayı seçme konusunda serbest olmaları gerekmektedir (*ibidem*, § 322). Bir iş dalında çalışan tüm işçileri, bir iş dalı tarafından oluşturulan tek bir ulusal sendikaya aidat ödemeye zorlama yetkisi, işçilerin « istedikleri » organizasyonlara üye olmaları gerektiğine ilişkin ilkeye aykırıdır (*ibidem*, § 325).

24. « Kayırma veya belirli organizasyonlara karşı ayrımcılık » başlıklı alt bölümde, aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir (referanslar bu paragrafın sonunda, *İlkeler ve Kararlar Dergisi* burada unutulmuştur) :

« 339. Bazı sendikalara bir mevzuat tarafından tanınan fonksiyonlar nedeniyle Komite, sendikalar arasında ulusal mevzuat tarafından yapılan ayrımın, doğrudan doğruya işçilerin istedikleri organizasyona üye olma özgürlükleri üzerinde etkileri olabildiğini belirtmektedir. Komite'yi bu sonuca götüren nedenler şunlardır ; genel olarak, Hükümet için belirli bir organizasyona bir avantaj sağlamak veya örnek olarak bu kadarı olmasa bile, başka bir organizasyona verilmek üzere varolan bir avantajını ondan geri alma ihtimali, bir sendikayı diğer sendikaya karşı kayırma ve bir ayrımcılık oluşturma riski taşımaktadır. Daha açık bir şekilde, bir organizasyonu diğerlerine karşı kayırarak ve dezavantajlı hale sokarak bir hükümet doğrudan doğruya veya dolaylı olarak işçilerin istedikleri bir organizasyona üye olma tercihlerini etkileyebilir. İşçilerin kendilerine hizmet edecek bir sendikaya üye olmaya eğilimli oldukları doğrudur, ancak işçiler dini, profesyonel, politik veya başka bir nedenle başka bir sendikaya üye olmaya karar verebilirler. İşçilerin seçim hakkı bu konuda 87 Nolu Sözleşme ile açıkça korunan bir hak oluşturmaktadır.

(...)

340. Belirli bir organizasyonu kayırarak veya onun aleyhine başkalarını kayırarak bir hükümet, işçilerin istedikleri bir organizasyona üye olma tercihlerini etkileyebilir. Ayrıca, bu şekilde kasıtlı hareket eden bir hükümet aynı zamanda 87 Nolu Sözleşme ile oluşturulan ilkeye zarar vermektedir. Bu ilkeye göre, ulusal makamlar bu belge ile kabul edilen hakları sınırlayacak her türlü müdahaleden ve bu hakların kullanılmasını engelleyecek davranışlardan kaçınmak zorundalar ve ulusal mevzuatın bu Sözleşme'de öngörülen güvencelere zarar vermemesi ve bu mevzuatın bu güvencelere zarar verecek şekilde yorumlanmaması gerekmektedir. Eğer bir hükümet sendikal organizasyonlara bazı kolaylıklar sağlamak istiyorsa, bu organizasyonların bu konuda eşit bir muamele görmeleri gerekmektedir.

(...)

341. Bir sendika ile iş hayatı ile ilgili makamlar ve diğer makamlar arasında sıkı bir ilişkinin bulunması durumunda Komite, sendikal hareketin bağımsızlığı ile ilgili 1952 tarihli karara verdiği önemin altını çizmektedir ve hükümetten kayırmadan veya tam tersine, belli bir sendikaya karşı ayrımcılık yapmaktan kaçınmasını ve işçi ve işveren sendikalarına eşit bir şekilde muamelede bulunmasını istemiştir.

(...)

342. Komite, sunulan iddialara göre, kamu makamlarının bir veya birçok sendikal organizasyona karşı kayırmacı bir davranışın veya tam tersine, düşmanca davranışın içine girdikleri davaları incelemiştir :

1) (...)

2) Sendikalar arasında subvansiyonların eşit olmayan dağılımı (...)

3) (...)

Bu şekilde veya başka şekillerde yapılan ayrımcılık, işçilerin sendika üyeliklerine yapılan etkinin en az resmi olanıdır. Ayrıca bu tür ayrımcılığın ispatlanması da çok zordur. Bu tür ayrımcılığın, işçilerin 87 Nolu Sözleşme'nin 2. maddesi ile korunan ve istedikleri organizasyonu kurma ve onlara üye olma hakkını tehlikeye sokmadığı anlamına gelmemektedir. »

25. *İlkeler ve Kararlar Dergisinin* 8. bölümü, sendikaların kamu finansmanı ve kontrolü ile ilgili ilkelerini saymaktadır (bu paragrafın sonundaki referanslar burada unutulmuştur) :

« 466. İşçilerin istedikleri organizasyonu kurma hakkı, organizasyonların kendi statülerini ve idari tüzüklerini yapma, işleyişlerini ve faaliyetlerini yerine getirme hakkı ekonomik bir bağımsızlık gerektirmektedir. Bu durum, işçi organizasyonlarının onları kamu makamlarının taktir yetkilerine bağımlı kılacak şekilde finans edilmemesi gerektiği anlamına gelmektedir.

(...)

467. Sendikal organizasyonları bir kamu kurumunun ekonomik bağımlılığına tabi kılan sendikal hareketin finans sistemi konusunda Komite, devletin her türlü kontrolünün sendika özgürlüğü ile ilgili ilkelerle uyumlu olmadığını ve bu kontrolün sendikaların finansal anlamda yönetiminde devlet makamlarının müdahalesine imkan tanıdığından, bu kontrolün ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmiştir.

(...)

470. İşçilerin bir devlet kurumuna aidat vermeleri zorunluluğu ve bu devlet organının sendikal organizasyonların finansmanını sağlaması, bu organizasyonların bağımsızlığı ile ilgili ağır tehlikeler içerebilmektedir.

(...)

473. Gerek kendi bütçeleriyle ilgili olsun gerekse federasyonların veya konfederasyonların bütçesiyle ilgili olsun, sendikal organizasyonların ve işveren organizasyonların finansmanı ile ilgili sorunlar, sendikanların, federasyonların ve konfederasyonların kendi statülerine göre çözümlenmesi gerekmektedir ve Anayasa veya yasa ile öngörülen aidat zorunluluğu sendikal özgürlük ile ilgili ilkelerle uyumlu değildir. »

HUKUK AÇISINDAN

I. SÖZLEŞME'NİN 11. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

26. Başvurucu, İEF'ye yasal olarak endüstri vergisi ödeme zorunluluğu ile Sözleşme'nin 11. maddesi ile korunan dernek kurma özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmektedir. Sözleşme'nin 11. maddesi şu şekildedir :

« 1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde (...) sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. »

Başvurucu ayrıca Sözleşme'nin 9 maddesi ile (düşünce, din ve vicdan özgürlüğü hakkı) ve 10. maddesinin (ifade özgürlüğü hakkı) de ihlal edildiğini savunmaktadır.

27. Hükümet bu teze itiraz etmektedir.

28. Mahkeme başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 9 ve 10. maddeleri ışığında yorumlanan 11. maddesi altında incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

A. 11. madde ile güvence altına alınan bir hakka yapılan sınırlamanın varlığı üzerine

1. Tarafların iddiası

a) Başvurucu

29. Başvurucu, örgütlenme özgürlüğü hakkının pasif unsuru ile aktif unsurunun eşit bir muamele görmesi gerektiği düşüncesindedir. Ona göre, bunun dışında varılan bir sonucun mantıksız olmakla birlikte örgütlenme özgürlüğü de hakkına aykırı olacaktır. Gerçekten de Mahkeme, daha önce haklı olarak, belirli bir sendikanın üyesi olma ve onu finanse etme zorunluluğunun, « 11. maddede koruma altına alınan örgütlenme özgürlüğü hakkının özüne zarar verdiğine » ve negatif örgütlenme hakkına aykırı olduğuna karar vermiştir (*Young, James ve Webster/Birleşik Krallık*, 13 Ağustos 1981, § 55, seri A n° 44, ve *Sørensen ve Rasmussen/Danimarka* [BD], n°s 52562/99 ve 52620/99, § 54, CEDH 2006-I).

30. Başvurucu, bu davada aidatın değil ama verginin söz konusu olduğunu ve örgütlenme özgürlüğünün ihlal edilmediğini savunan Hükümet'in argümanı reddetmektedir. Başvurucuya göre, bir verginin devlete verilen zorunlu bir katkı olduğunu ve devletin bunu kamu yararı gereği kullandığını kabul eden Hükümet, bu verginin bu ilkeleri karşılamaktan uzak olduğunu, İEF'ye yapılan bir ekonomik katkı olduğunu ve devlet tarafından İEF'ni hesabına kesildiğini unutmaktadır. Elde edilen miktarların kendi görüşleri ve politikalarına göre kullanımı konusunda İEF tamamen serbesttir ve başvurucunun ve diğer katkıda bulunmak zorunda olan şahısların görüşleri ve politikaları dikkate alınmamaktadır. Özellikle Yüksek Mahkeme'nin kararında karşı oy yazan hakimin ifade ettiği nedenlerle başvuru, zorunlu katkı miktarını ödemekle İEF'ye üye olmak veya

İEF'nin diğer üyelerine katılmak zorunda kalmıştır. Endüstri vergisi zorunlu olmasına ve İEF'nin üyelerinin vergi olarak ödedikleri miktarı kendi aidatlarından indirmelerine rağmen, İEF başvurucunun ve aynı durumda olan diğer şahısların üye statüsünü reddetme hakkını saklı tutmaktadır.

31. Başvurucu ayrıca, endüstri vergisini ödeme zorunluluğundan dolayı örgütlenme özgürlüğü hakkının pozitif unsurunun da ihlal edildiğini savunmaktadır. Sözleşme'nin 11 § 1 maddesi, üyelerin toplu haklarını korumak için toplu bir dernek veya birliktelik kurma kurma ve bunlara üye olma hakkı dahil olmak üzere başkasıyla bir araya gelme özgürlüğünü korumaktadır. Ancak endüstri vergisinin ödenmesi, başvurucunun ve aynı durumda olan başka şahısların, kendi düşüncelerini ve çıkarlarını savunan bir derneğin oluşumuna ve finansmanına katılma kaynaklarını yok etmektedir. En azından başvuru ve aynı durumda olan bu şahıslar, pozitif hukuka göre üçüncü bir kişiyle bir araya gelip kendi çıkarlarını ve görüşlerini savunmayla karşı karşıya bırakılmışlardır. Bu amaçla başvuru, İLO'nun Yönetim Kurulunun Sendika Özgürlüğü Komitesi'nin *İlkeler ve Kararlar Dergisinin* 339 ve 342 sayılı paragraflarını öne sürmektedir (bkz., yukarıdaki paragraflar 23 ve 24). Bu paragraflarda belirtilen bu tip ayrımcılık, herhangi bir organizasyonun maruz kaldığı lehe veya aleyhe yapılan muameleler, herkesin istediği organizasyonu kurma ve ona üye olma hakkını çiğnemektedir.

32. Başvurucunun gözünde İEF bir özel hukuk derneğidir ve aynı tipte olan diğer derneklere oranla daha avantajlı durumdadır. Endüstri vergisi İEF'nin faaliyetlerini finanse eden bir vergidir. Ne DUD ne de herhangi bir özel hukuk organizasyonu endüstri vergisinin gelirinden faydalanmamaktadır.

33. Başvurucu, 9. ve 10. maddelerinde ifade edilen düşünce özgürlüğü ve ifade özgürlüğünün tercih yapma özgürlüğünü de koruduğunu savunmaktadır. Herkesin politik düşüncelerin savunulması ve gelişmesine katkıda bulunup bulunmayacağına ve fikir ve amaçlarını paylaşmadığımız başkalarıyla bir araya gelip gelmemeye karar verme yetkisinin olması gerekmektedir. Dolayısıyla, bir şahıstan politikalarını, faaliyetlerini ve görüşlerini benimsemediği bir derneğe katkıda bulunulmasını sağlamak ve bu derneğin görüşlerinin savunulması ve ilerlemesi için yapılan masraflara katılmaya zorlanmak, başlı başına 11. maddenin ödeme yapan şahıs için güvence altına aldığı haklara zarar vermektedir.

b) Hükümet

34. Hükümet, gerek mesleki bir derneğin kurulması hakkı konusunda olsun, bu derneğe üye olma veya olmama hakkı konusunda olsun, Sözleşme'nin 11. maddesi anlamında başvurucunun örgütlenme özgürlüğü hakkına bir sınırlama yapıldığını kabul etmemektedir. Başvurucu İEF'nin üyesi değildir ve hiçbir zaman üye olmaya da zorlanmamıştır. Başvurucu, 300 000 nüfusluk bir ülkede endüstri vergisini veren 10 000 kişiden bir

tanesisidir. Bu vergi çok yüksek bir miktar değildir, sadece cironun % 0,08'in oluşturmaktadır. Endüstri vergisi bir aidat değildir, ama 1993 tarihli yasada yasa koyucu tarafından açıkça belirtilen belirli bir amaca yönelik bir katkıdır ; bu amaç İzlanda endüstrisinin gelişmesi ve ilerlemesidir. Diğer vergiler gibi, endüstri vergisi devlet tarafından kesilmektedir. İlgili yasaya göre, bu verginin geliri, belirlenen amaç için kullanması amacıyla İEF'ye verilmektedir. Hükümet, her ne kadar İEF'in hükümet dışı bir kuruluş olsa da, yasa tarafından kendisine belirli bir rol verildiğini, bu rolün de tüm ülke endüstrisinin faydası için bu endüstri vergisinin kullanılması olduğunu belirtmektedir. Bu durumda bağımsız çalışan başvuru da bu vergi kapsamına alınmıştır.

35. Her ne kadar İEF açıkça kendi üyelerinin çıkarlarını savunsa da, kendi faaliyetleri kapsamında endüstri vergisinin kişisel amaçlar doğrultusunda kullanılması konusunda, kendi muhasebesinden bağımsız olarak, varolan kaygılar dikkate alınmıştır. İEF tarafından endüstri vergisinin kullanılması şartlara bağlanmıştır ve devletin kontrolü altındadır. Yapılan bu kontrol tamamen, başvuru gibi İEF'ye vergi ödeyen ama İEF'ye üye olmayan şahıslara karşı şeffaflığın zorunluluklarına uygundur. Bu konuda söz konusu dava, *Evaldsson ve diğerleri/İsveç* (n° 75252/01, 13 Şubat 2007) davasından ayrılmaktadır. İEF tarafından kendi üyelerine verdikleri vergi üzerinden aidatlarda indirim yapılmasının başvurunun durumu üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Hükümet dışı bir organizasyon olan İEF'nin, kendi aidatları ile ilgili olarak karar verme yetkisi kendisine aittir ve kaldı ki bu konuda, 11. madde devletin her türlü müdahalesini yasaklamaktadır.

36. Hükümet, endüstri vergisinin alınması zorunluluğunun İLO tarafından belirtilen *İlkeler ve Kararlar Dergisinin* « Kayırma veya belirli organizasyonlara karşı ayrımcılık » başlığında belirtilen durumlarla ilgisi bulunmadığını belirtmektedir. (yukarıdaki paragraf 24). İEF'ye verilen vergi gelirleri, mesleki bir derneğe verilip diğerlerine verilmeyen bir kamu yardımı olarak kabul edilemez. Tam tersine, bu vergi gelirleri İzlanda'daki endüstrinin gelişmesi ve ilerlemesinin ortaya çıkardığı harcamaları karşılamaktadır. Resmi olarak bu harcamalardan sorumlu olan İEF'dir. Bir başka mesleki derneğin bu verginin gelirinin bir kısmını elde etmemesinin nedeni İEF dışındaki diğer derneklerin bu tip bir misyonu yerine getirme amaçlarının olmamasıdır. Dolayısıyla, İLO Komitesi'nin düşündüğü anlamda, İEF ile diğer mesleki dernekler arasında herhangi bir ayrımcılık söz konusu değildir.

37. Hükümet için, bu davadaki durum ile Mahkeme'nin daha önceki davalardaki *negatif* örgütlenme özgürlüğü ile ilgili davalar arasında, özellikle *Young, James ve Webster* (yukarıda adı geçen karar), *Sigurður A. Sigurjónsson/İzlanda* (30 Haziran 1993, seri A n° 264) ve *Sørensen ve Rasmussen* (yukarıda adı geçen karar) kararları arasında, temel bir farklılık bulunmaktadır. Gerçekten de, bu davalardan farklı olarak, başvuru

tarafından endüstri vergisinin ödenmesinin reddedilmesi, kendi işini veya gelir kaynağını kaybetmesine neden olmamakla birlikte, bu konuda herhangi bir etkisi de bulunmamaktadır. Burada söz konusu olan sadece bir vergidir, bir aidat söz konusu değildir.

38. Hükümet endüstri vergisinin verilmemesinin başvuru için, gerek iş hukuku anlamında gerekse ceza hukuku anlamında, hiçbir etkisi bulunmadığını ve eklenen değer üzerinden vergi ile ilgili kurallar gibi, onun mesleki faaliyetlerini durdurmaya zorlamadığını savunmaktadır. Ona göre, tüm gecikmeler genel hukuk kurallarına göre vergi makamları tarafından, ceza ve malların haczi (90/1989 sayılı İcra Kanunu) ile malların ihaleye çıkarılması (90/1991 sayılı yasa) gibi, ödeme tedbirleri alınması sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla, bu verginin ödenmemesinden dolayı başvuru için varolan tek sonuç, diğer vergilere de uygulanan, ekonomik baskıdır. Her halükarda, başvurunun faaliyetlerinden kesilen vergi oranı (0,08 %) cüzzidir, yani tüm 2004 yılı için 66 EUR'dur. Böyle bir cüzzi miktar başvuru etkilememektedir ve bu davayı *Evaldsson ve diğerleri* (yukarıda adı geçen karar) davasından farklı kılmaktadır.

39. Ayrıca Hükümet, başvurunun Sözleşme'nin 9. ve 10. madde anlamında vardığı sonuçlarına karşı çıkmaktadır. İEF'nin kendi iç işleyişi veya bir siyasi partinin stratejisi anlamında herhangi bir politik duruşu yoktur. İEF hiçbir zaman, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak finanse ederek, bir siyasi partiye üye olmamıştır ve bir siyasi partiyi desteklememiştir. Dolayısıyla Hükümet çok sert bir şekilde İEF'nin politik faaliyetlere katıldığı konusundaki argümanını reddetmektedir. Hükümet, bu organizasyonun endüstri ile ilgili toplumsal tartışmalara ve sektör için gerekli araçlara kaçınılmaz olarak bazen katıldığını kabul etmektedir. Bu faaliyetler hükümetteki siyasi parti veya partilerden bağımsız olarak yapılmaktadır. Bu anlamda başvurunun durumu ile siyasi partilerle şahısların üye olmak zorunda oldukları sendikalar arasında açıkça bağ bulunan *Young, James ve Webster* ve *Sørensen ve Rasmussen* davalarından farklıdır.

40. Bu davanın şartları *Chassagnou ve diğerleri/Fransa* ([BD], n°s 25088/94, 28331/95 ve 28443/95, CEDH 1999-III) davasındaki şartlarla karşılaştırılmaz. İzlanda'daki endüstri sektörünü en fazla temsil eden organizasyon olan İEF, uzun bir refleksiyondan sonra, Avrupa Birliği'nin (« AB ») genel olarak endüstri sektörü için faydalı olduğunu ve AB üyesi ülkelerin endüstrilerinin İzlanda'daki endüstriden daha iyi şartlardan faydalandığını belirten bir fikir beyanında bulunmuştur. Bu fikir beyanı hiçbir şekilde, başvurunun iradesine aykırı olan politik bir tavır veya politik bir irade beyanı olarak kabul edilemez. İEF çok geniş ve değişik işveren ve şirketler grubunu temsil etmektedir ve İEF'nin amacı endüstrinin çıkarlarını savunmaktır, ama bir veya birden fazla siyasi partiyi desteklemek ve politik bir faaliyetin bir parçası olmak değildir.

41. Hükümet, bu unsurlardan hareketle, başvuru tarafından şikayet edilen olayların hiçbir şekilde 11. madde ile güvence altına alınan haklara zarar veren bir müdahale olarak kabul edilemeyeceği sonucuna varmaktadır. Ayrıca Mahkeme içtihatlarından, örgütlenme özgürlüğü hakkının pozitif ve negatif unsurlarının eşit bir şekilde korunması gerektiği sonucu çıkmamaktadır.

42. Örgütlenme özgürlüğünün *pozitif* unsuru ile ilgili olarak, endüstri vergisi verme zorunluluğunun başvuru tarafından dilediği sendika veya derneğe üye olma hakkı üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Başvurucunun üye olduğu DUD, İEF'nin bağlı olduğu İzlanda işverenler Konfederasyonu tarafından yapılan toplu sözleşmelerle bağlı değildir. Dolayısıyla başvuru tarafından iş görüşmesinde bulunma hakkı çiğnenmemiştir. DUD, herhangi bir müdahale olmadan, kendi üyelerinin çıkarlarını gözetebilir ve bu amaçla onlardan belli bir aidat ödemelerini isteyebilir. İEF'nin faaliyetlerinin başvuru tarafından çıkarlarına ve görüşlerine aykırı olduğu iddiası detaylı bir şekilde açıklanmamıştır. DUD ve İEF'nin ikisi de işveren dernekleridir ve başvuru tarafından hangi çıkarlarının çatıştığını belirtmemiştir. Tam tersine, diğer endüstriyel şirketler gibi, inşaat şirketlerinin çıkarları, her yönüyle İEF'nin çıkarlarıyla çakışmaktadır. Başvurucunun kendisi İEF tarafından İzlanda endüstrisinin gelişiminden faydalanmıştır.

43. İEF'nin İzlanda'daki endüstriyel şirketlerin işletme koşulları ile ilgili kamuya açık tartışmalara, özellikle İzlanda'nın Avrupa Birliği üyeliğiyle ilgili tartışmalara, katıldığı doğrudur; ancak DUD gibi başvuru da, İEF tarafından ifade edilen fikirlere karşı çıkmakta serbesttir.

44. Yukarıdaki gerekçelere dayanarak Hükümet, Mahkeme'den başvuru tarafından Sözleşme'nin 11. maddesinden doğan haklarına zarar gelmediğine karar vermesini istemektedir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

45. Mahkeme, sendika kurma ve ona üye olma hakkının örgütlenme özgürlüğü hakkının özel bir unsurunu oluşturduğunu ve bu özgürlüğün kullanılması için seçim hakkı, özgürlük kavramına bağlı olduğunu hatırlatmaktadır (*Young, James ve Webster*, yukarıda adı geçen karar, § 52). Dolayısıyla Sözleşme'nin 11. maddesi, negatif örgütlenme özgürlüğünü veya başka bir deyişle, bir derneğe üye olmaya zorlanamama olarak kabul edilmesi gerekmektedir (*Sigurður A. Sigurjónsson*, yukarıda adı geçen karar, § 35). Bir şahsı belirli bir derneğe üye olmaya zorlama her zaman Sözleşme anlamında sorun çıkarmasa bile, belirli bir durumda 11. madde ile korunan örgütlenme özgürlüğünün özüne zarar veren bir zorlama şekli, bu özgürlüğe de zarar vermektedir (*Gustafsson/İsveç*, 25 Nisan 1996, § 45, *Kararlar Dergisi* 1996-II, ve *Young, James ve Webster*, § 55 ; *Sigurður A. Sigurjónsson*, § 36, ve *Sørensen et Rasmussen*, § 54, yukarıda adı geçen kararlar).

46. Bununla birlikte, bu durumda, 9. ve 10. maddeler ile korunan kişisel düşüncelerin korunması hakkı, örgütlenme özgürlüğünün amaçlarından birini oluşturduğunu gözönünde bulundurmak gerekmektedir ve böyle bir koruma, negatif örgütlenme özgürlüğü ve pozitif örgütlenme özgürlüğünü güvence altına alınarak sağlanabilmektedir (*Chassagnou ve diğerleri*, § 103 ; *Young, James ve Webster*, § 57 ; *Sigurður A. Sigurjónsson*, § 37, ve *Sørensen ve Rasmussen*, § 54, yukarıda adı geçen kararlar).

Bu bağlamda, kişisel otonomi kavramı, Sözleşme'deki güvencelerin yorumlanmasının altında yatan bir ilkeyi ifade etmektedir. Dolayısıyla bu kavram, 11. maddede zımni olarak kabul edilen şahsın seçim hakkının önemli bir sonucu ve bu hükmün negatif unsurunu teyid eden önemli elemanı olarak kabul edilmesi gerekmektedir (*Sørensen ve Rasmussen, ibidem*).

47. Bu davada inşaat sektöründe işveren ve DUD'nin üyesi olan başvurucu, 1993 tarihli yasaya göre, kendisinin üye olmadığı ve DUD'un bağlı olmadığı İEF'ye endüstri vergisi ödemek zorunda bırakılmıştır. Burada çözümlenecek ilk sorun, başvurunun savunduğu ve Hükümetin itiraz ettiği gibi, bu zorunluluğun başvurunun örgütlenme özgürlüğü hakkının negatif unsuruna zarar veren zorlayıcı bir üyelik olarak kabul edilip edilmediğini belirlemektir. Başka bir deyişle, endüstri vergisi verme zorunluluğunun, Mahkeme tarafından kendi içtihatlarında yorumlanan mesleki bir organizasyona « üye » olmama hakkına zarar verip vermediğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

48. Mahkeme, bu davanın şartlarının daha önce kendisi tarafından incelenen davaların şartlarından farklı olduğunu çünkü ne başvuru ne de üye olduğu DUD, İEF'ye « üye olmaya », yani onun bir parçası olmaya, zorlanmamıştır. Ancak, her ne kadar resmi anlamda bir üyelik söz konusu değilse de, başvurunun maruz kaldığı zorunluluk, yani İEF'nin finansal kaynaklarına katkıda bulunmak, üyelikle önemli ortak bir noktayı paylaşmaktadır (*Sørensen ve Rasmussen*, yukarıda adı geçen karar, § 63). Bu ortak nokta, İEF üyelerinin vergi adı altında ödedikleri miktarın aidatlarından düşürülmesi söz konusu olduğu zaman daha büyük bir önem arz etmektedir.

49. Bir derneğe ödenen aidattan farklı olarak endüstri vergisi, Maliye Hazinesi tarafından kesildikten sonra doğrudan doğruya değil ama dolaylı yoldan İEF'ye ödenmektedir. Bu verginin gelirlerinin İEF'ye ödenmesi, ödenen aidatlardan bağımsız olarak hesaplanmaktadır. Bu yönüyle endüstri vergisi, aktarılan bir verginin niteliklerine sahip bir vergi olarak kabul edilse bile, bu verginin, sınırlı sayıdaki şahıstan kesilmesi ve kamu makamlarının herhangi bir kontrolü olmadan bu geliri harcayan bir özel hukuk derneğine aktarılması nedeniyle benzeri yoktur.

50. Hükümetin altını çizdiği gibi, başvurunun yıllık olarak verdiği ve yasaya göre cironun % 0,08'ne denk gelen miktarın düşük olduğu ve bu zorunluluğun yerine getirilmemesi nedeniyle başvurunun maruz kalacağı

cezaların sadece hukuk ve idari cezalar olduğu ve ödememe durumunda malların haczedilmesi ve açık artırımı çıkarılması sonucunu doğuracağı doğrudur. Burada başvurucunun maruz kaldığı zorlama derecesinin, Mahkeme'nin daha önce incelediği bazı davalardaki zorunluluğa göre daha az olduğu söylenebilir. Bu davalarda bir sendikaya üye olmanın reddedilmesi, başvurucunun işini, mesleki lisansını ve dolayısıyla geçim kaynağını kaybetmesine neden olmuştur (*Young, James ve Webster*, § 55, ve *Sigurður A. Sigurjónsson*, §§ 36-37, yukarıda adı geçen kararlar). Buna karşın Mahkeme, aynı şekilde bir sendikaya üye olma zorunluluğuna uymayı reddetmenin daha hafif sonuçları, Sözleşme'nin 11. maddesi ile korunan örgütlenme özgürlüğüne bağlı kişisel otonomi kavramının ve tercih hakkının özüne zarar verdiğini belirtmektedir (bkz., örnek olarak, *Sørensen ve Rasmussen*, yukarıda adı geçen karar, § 61).

51. Bu davada başvuru, yasa tarafından şahsen seçmediği bir özel hukuk organizasyonuna mali bir destek sunmak zorunda kalmıştır. Bu organizasyon ayrıca, başvurucunun görüşlerine ve politik çıkarlarına aykırı politikaları – özellikle Avrupa Birliği üyeliği – savunmaktadır. korunan Kişisel düşüncelerin korunması hakkının 11. madde ile güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğünün amaçlarından birini oluşturduğundan, başvurucunun öne sürdüğü şikayetin 9. ve 10. maddeleri ışığında incelenmesi gerekmektedir (*Sørensen ve Rasmussen* ; *Sigurður A. Sigurjónsson*, § 37, ve *Young, James ve Webster*, § 57, yukarıda adı geçen kararlar).

52. Mahkeme ayrıca, endüstri vergisinden dolayı kişisel olarak yıllık katkının az olmasına rağmen, bu vergi rejiminin sistematik, devam eden ve kapsamı dikkate alındığında bunun başvuru üzerinde büyük etkilerinin olduğunu belirtmektedir. Bu vergi rejimi, 10 000 kişiyi, 1 100 üyesi olan bir organizasyona ödeme yapmaya zorlayarak, bu organizasyonun gelirinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır (yukarıdaki paragraf 12). Bu vergi rejimi büyük bir ölçekte önemli para miktarlarını kesmekte ve bunları sadece İEF'ye aktarmaktadır. Başvurucunun üyesi olduğu DUD dahil olmak üzere, bir başka organizasyon endüstri vergisinin bu gelirden faydalanmamaktadır. İEF'nin üyelerinin tersine, başvuru dahil başka organizasyonlara üye olan şahıslar, ödedikleri vergi miktarının bu organizasyonlara ödedikleri aidatlardan indirilmesinden faydalanmamaktadırlar. Hükümetin savunduğu gibi, bu verginin gelirinin İzlanda'daki endüstrinin tamamının gelişmesine ve ilerlemesine ayrıldığı doğrudur, ancak İEF ve üyelerinin, örnek olarak, DUD ve başvuru dahil olmak üzere, tüm üyelerine oranla daha avantajlı oldukları tartışmasızdır.

53. Bu bağlamda Mahkeme, Sosyal Haklar Avrupa Komitesi'nin (Avrupa Sosyal Şartı'nın 5. maddesi ile ilgili), İLO yönetim kurulunun Sendika Özgürlüğü Komitesi'nin (87 sayılı sendika özgürlüğü ve sendikal hakların korunması ile ilgili) vardığı sonuçları dikkate almaktadır. Bu sonuçlardan, bir sendikaya üye olmayan şahıslara, bu sendikaya aidat

ödeme sorumluluğu yüklenmesi ve hükümetin bir sendikayı kayırması veya ona karşı ayrımcı davranması, bu şahısların istedikleri organizasyonları kurma ve bunlara üye olma haklarıyla uyumlu olmadığı sonucu çıkmaktadır (yukarıdaki paragraf 22-24).

54. Kısacası Mahkeme, yasal olarak başvurucunun endüstri vergisi ödemek zorunda kalmasının, başka bir derneğe üye olması ve mesleki çıkarlarını korumak açısından, başvurucunun tercih hakkını engellediği ve 11. maddenin 1. paragrafında güvence altına alınan örgütlenme özgürlüğü hakkına zarar verdiği sonucuna varmıştır.

B. Müdahalenin 11. maddenin 2. paragrafına göre haklılığı

1. Tarafların iddiası

a) Başvurucu

55. Başvurucu endüstri vergisini ödeme zorunluluğu altında olmasının « yasa ile öngörüldüğünü » kabul etmekle birlikte, Hükümetin tersine, kendi örgütlenme özgürlüğüne yapılan müdahalenin meşru bir amaca yönelik olmadığı kanaatindedir.

56. Başvurucu ayrıca, İEF'ye kendisi gibi üye olmayan şahısların endüstri vergisi vermek zorunda olmalarının, Sözleşme'nin 9 ve 10. maddeleri ışığında incelenen 11. maddenin 2. paragrafı anlamında gerekli olmadığını belirtmektedir. Örgütlenme özgürlüğü hakkına (negatif), vicdan hürriyetine ve ifade özgürlüğüne, endüstri vergisiyle katkı sunarak İEF'ye zorunlu olarak üye yapılmasından ve/veya bu organizasyondaki şahıslarla bir araya gelmesinden doğan müdahale zorunlu sosyal bir ihtiyaca cevap vermemektedir ve orantılı değildir. Bu katkı İEF'ye, başvurucunun ve kendisiyle aynı durumda olan diğer şahısların paylaşmadığı faaliyetlerini savunmasına ve politik düşüncelerinin ilerletmesine imkân tanımaktadır. Bu şahıslar, zorunlu olarak bu vergiyi İEF'ye vererek anlamlı bir şekilde bu organizasyonun faaliyetlerine katılmak zorunda kalmışlardır ve bu durum başvurucunun ve bu şahısların çıkarlarına ve ulusal çıkarlara aykırıdır. İzlanda makamları, İzlanda endüstrisini geliştirmek için, başvuru ve diğer şahısları bu vergiyi ödemek zorunda bırakmak ve İEF'nin kendilerine aykırı olan görüşlerini savunmasına ve geliştirmesine katkıda bulunmak dışında başka yöntemlerin olmadığını gösterememişlerdir. Bu bağlamda başvuru, Mahkeme tarafından verilen *Evaldsson ve diğerleri* (yukarıda adı geçen karar) kararını öne sürmektedir.

57. Başvurucu bununla birlikte, herhangi bir kamu makamının kontrolü olmadan, İEF'nin yalnız başına endüstri vergisinin kullanımı konusunda karar verdiğinin altını çizmektedir. 15 Şubat 2000 tarihli mektubunda Hükümetin söylediği gibi (Yüksek Mahkeme hakiminin karşı oy yazısının

II. Bölümü – bkz., yukarıdaki paragraf 19), bu organizasyon, kendisine aktarılan para miktarlarının kullanımı konusunda tek yetkilidir ve Endüstri Bakanlığı buna müdahalede bulunamamaktadır.

58. Ayrıca İEF, tartışmasız politik faaliyetlerde bulunmaktadır ve, örnek olarak, İzlanda'nın Avrup Birliği üyeliğini savunmaktadır.

59. Endüstri vergisinin İEF tarafından değil ama devlet tarafından kesilmesi Hükümetin tezini güçlendirmekten uzaktır ; bu durum tam tersine başvurucunun tezini güçlendirmektedir ; başvurucunun tezine göre bu vergi her ne kadar devlet tarafından kesiliyorsa da, bu verginin geliri kamu makamlarının hiçbir kontrolü olmadan İEF'ye aktarılıyor.

60. Hükümetin söylediğinin tersine, endüstri vergisi toplumun değil, ama bir özel hukuk derneği olan İEF'nin çıkarları için kesilmektedir.

61. Hükümet yukarıda adı geçen *Evaldsson ve diğerleri* kararını öne sürmektedir, ancak bu karar başvurucunun tezini teyid etmektedir. Bu davada, şikayet edilen verginin ödenmesi zorunluluğu, bir toplu sözleşmeye dayanmasına rağmen halihazır davadaki vergi, yasa tarafından dayatılmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme'nin bu davada vardığı sonucun hâlihazır davada uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, *Evaldsson* davasındaki durum gibi, İEF'nin faaliyetleri ve onun tarafından kullanılan fon ile ilgili yeteri kadar bilgi ve şeffaflık bulunmamaktadır.

62. Bununla birlikte, *Evaldsson* davasında olduğu gibi söz konusu dava, politik görüşlerini tasvip etmediği bir organizasyona şahıs tarafından kendi iradesi dışında bir miktar para verilmesi ile ilgilidir. *Evaldsson* davasındaki başvurulardan farklı olarak, bu davada başvuru sunduğu katkıya karşılık herhangi bir fayda elde etmemiştir.

63. Yukarıda belirtilen bu gerekçelerle başvuru, İzlanda makamlarının çatışan haklar arasında « adil bir denge » kurmadıkları kanaatindedir.

b) Hükümet

64. Hükümet tarafından yukarıda belirtilen argümanlara rağmen, Mahkeme'nin başvurucunun 11. maddenin 1. paragrafından korunan örgütlenme özgürlüğü hakkına bir müdahalenin var olduğuna karar vermesi durumunda Hükümet, bu müdahalenin bu maddenin ikinci paragrafında belirtilen şartları yerine getirdiğini savunmaktadır. Endüstri vergisi açıkça yasa ile öngörülmüştür ve « başkalarının hak ve özgürlüklerini koruma » meşru amacına yöneliktir. Ayrıca, endüstri vergisi İzlanda ekonomisinin en önemli sektörlerinden birini geliştirmesi amacı taşıdığından, bu vergi önemli kamu çıkarlarını korumaktadır.

65. Bu müdahalenin gerekliliği ile ilgili olarak Hükümet, yasa koyucu için İzlanda endüstrisinin geliştirilmesi amacıyla yapılacak en iyi yolun, yasa tarafından belirlenen şekilde kamu makamlarının kontrolü altında, bu görevin İEF'ye devredilmesi olduğunun altını çizmektedir. Bu vergi gelirinin birden çok küçük organizasyona vermekten çok bir tek organizasyona verilmesi bu anlamda önemlidir. Hükümetle bu amacı yerine

getirmek için İEF, endüstrinin birçok daldaki şirketleri, şahısları ve dernekleri kapsamaktadır. İEF, gerek İzlanda'da olsun ve gerekse yurtdışında olsun, hükümetin politikaları, devletin organları ve diğer endüstriyel faaliyetleri yerine getiren şahıslar üzerinde etki yaparak, her tip endüstrinin çıkarlarını savunmaktadır. İEF'nin amacı, herhangi bir engelleme olmadan ve faydalı bir şekilde İzlandalı şirketlere profesyonel bir katkı sunarak ulusal ve uluslararası piyasada rekabet edebilecek durumda olmalarına imkân tanımayı güvence altına almaktadır.

66. Daha önce başvurucunun örgütlenme özgürlüğü hakkına bir müdahale yapılmadığını belirten argümanları tekrar eden (yukarıdaki paragraflar 34-44) Hükümet, her halükarda endüstri vergisinin bu hak ile orantısız olmadığını savunmaktadır. Başvurucuyu mağdur etmeyen bu vergi, kendi cirosunun çok az bir kısmına (0,08 %) tekabül etmektedir. Bu konuda söz konusu dava, *Evaldsson ve diğerleri* (yukarıda adı geçen karar) davasından ayrılmaktadır.

67. Endüstri vergisi ile ilgili yasanın 3. maddesiyle yasa koyucu yürütme organını, alınan fonun yasa metninin öngördüğü şekilde, kamu yararı amacıyla ve tüm endüstri sektöründe kullanılıp kullanılmadığını kontrol etme yükümlülüğü altına koymuştur. Bu kontrol tamamen şeffaf bir şekilde yapılmaktadır ve bu durum *Evaldsson ve diğerleri* (yukarıda adı geçen karar) kararıyla bir farklılık yaratmaktadır. Bununla birlikte bu fonlar kamunun parası olduğundan, Genel Kontrol Bürosu'nun İEF'nin operasyonlarını ve muhasebesini soruşturma konusunda her türlü yetkisi bulunmaktadır.

68. Hükümet ayrıca, çalışanların maaşlarından kesinti yapılarak üye olmadıkları sendikaya verilen aidatlarla ilgili olan 15 Mayıs 2003 tarihli kararında *İsveç Şirketler Konfederasyonu/İsveç* kararında Sosyal Haklar Avrupa Komitesi'nin, Avrupa Sosyal Şartı'nın 5. maddesini bu davadaki kendi tezini doğrulayan bir şekilde yorumladığını savunmaktadır. Hükümet dört önemli noktanın bu davadan çıktığını belirtmektedir. İlk olarak, bir yasa veya bir toplu sözleşmeyle bir katkı yapılması dayatılabilmektedir çünkü bu katkı ilgili sektörde çalışan herkesin önemli ve toplu çıkarlarına yöneliktir. İkinci olarak, belirli bir derneğe ödeme yapılması bu derneğe üyelik anlamına gelmemektedir. Bu nokta çok önemlidir. Üçüncü olarak, kesinti yapılırken varolan amaca uygun olarak kesilen para kullanılmaktadır. Dördüncü olarak, kesilen miktarın dernek tarafından sunulan hizmetle orantısız olmaması gerekmektedir. *İsveç Şirketler Konfederasyonu/İsveç* kararında belirtilen bu şartların tümü bu davada yerine getirilmiştir.

69. Buna ek olarak, endüstri vergisinin ödenmesi İLO tarafından belirtilen *İlkeler ve Kararlar Dergisinin* «Kayırma veya belirli organizasyonlara karşı ayrımcılık» başlığında belirtilen durumlardan farklıdır. Bu verginin gelirinin İEF'ye aktarılması, derneklere dağıtılan subvansiyon şekillerine denk gelmemektedir. Sadece resmi bir görev olan

İzlanda'daki endüstrinin gelişmesinin ve ilerlemesinin ortaya çıkardığı harcamalar karşılanmaktadır. İzlanda'daki endüstri sektörünün bir başka mesleki derneği bu tip bir geliri elde edemezdi çünkü, kimsenin itiraz etmediği gibi, hiçbir dernek bu tür yasal sorumlulukları yerine getirmeye zorlanamamaktadır. Dolayısıyla İLO'nun normları anlamında, İEF ile diğer mesleki dernekler arasında herhangi bir ayrımcılık söz konusu değildir.

70. Endüstri vergisi rejimini 11. maddeye aykırı bulmak, bu maddenin etkisini ve kapsamını yorumlayan içtihatlarla aykırı olacaktır. Böyle bir karar, Taraf Devletlerin vergiler konusunda faydalandıkları hareket özgürlüğü ve ekonominin bazı sektörlerindeki gelişmeyi sağlama gibi önemli bir konuda, politik amaçları yerine getirme yolları seçme özgürlüğü üzerinde ağır sonuçlar doğuracaktır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

71. Mahkeme şimdi, endüstri vergisi verme zorunluluğunun 11 § 2 maddesinin ilk cümlesindeki zorunluluklara uygun olup olmadığını inceleyecektir.

72. Yerine getirilmesi gereken bu zorunluluklardan ilkinin, tedbirin « yasa ile öngörülmesi » olduğu konusunda şüphe yoktur. Gerçekten de, endüstri vergisi verme zorunluluğunun temeli açıkça 1993 tarihli yasanın 1 ve 3. maddeleri arasındaki hükümlerdir. Mahkeme, Yüksek Mahkeme'nin çoğunluğunun bu ödeme zorunluluğunun Anayasa'nın 74 § 2 maddesi ile uyumsuz olmadığına karar verdiğini ve Yüksek Mahkeme çoğunluğunun bu verginin ulusal hukuka uygun olduğu konusunda vardığı sonucu tekrar değerlendirmek için hiçbir neden olmadığını belirtmektedir. Gerçekten de ulusal hukuku uygulamak ve yorumlamak ulusal yargı organlarına düşmektedir (*Jahn ve diğerleri/Almanya* [BD], n°s 46720/99, 72203/01 ve 72552/01, § 86, CEDH 2005-VI ; *Witte/Almanya*, n° 37290/97, § 49, CEDH 2002-X ; *Forrer-Niedenthal/Almanya*, n° 47316/99, § 39, 20 Şubat 2003, ve *Yunanistan eski Kralı ve diğerleri/Yunanistan* [BD], n° 25701/94, § 82, CEDH 2000-XII). Dolayısıyla Mahkeme, bu davada şikayet edilen müdahalenin « yasa ile öngörüldüğü » konusunda ikna olmuştur.

73. İkinci zorunluluk konusunda ise Mahkeme, başvuruçunun aksine, endüstri vergisinin meşru bir amaca yönelik olduğu kanaatindedir. 1993 tarihli yasanın 3. maddesine göre, bu verginin « İzlanda'daki endüstrinin gelişmesi ve ilerlemesi amacıyla » kullanılacağı belirtilmektedir. Mahkeme için söz konusu tedbir « üçüncü kişilerin hak ve özgürlükleri » meşru amacına yöneliktir.

74. Üçüncü zorunluluğa gelince Mahkeme, demokratik bir toplumda gereklilik kriterini incelerken söz konusu tedbirin « zorlayıcı sosyal gerekliliğe » cevap verip vermediğini, bu tedbirin ulaşılmak istenen amaçla orantılı olup olmadığını ve bu tedbiri haklı kılmak için ulusal yargı organları tarafından öne sürülen gerekçelerin gerekli ve yeterli olup olmadığını

belirlemek gerektiğini hatırlatmaktadır (bkz., örnek olarak, *Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri/Türkiye*, 30 Ocak 1998, § 47, *Recueil* 1998-I).

75. Sendika özgürlüğü konusunda, işçiler ve işverenlerin çıkarları arasında makul bir denge kurulmasını zorlaştıran politik ve sosyal sorunların hassas durumu ve ulusal sistemlerde bu konuda varolan farklılıklar gözönüne alındığında devletler, sendikaların kendi üyelerinin çıkarlarını koruma konusunda faydalandıkları özgürlük alanında, geniş bir takdir yetkisinden faydalanmaktadırlar (*İsveç lokomotif sürücülere Sendikası/İsveç*, 6 Şubat 1976, § 39, seri A n° 20 ; *Gustafsson*, yukarıda adı geçen karar, § 45 ; *Schettini ve diğerleri/İtalya* (kabuledilebilirlik üzerine karar), n° 29529/95, 9 Kasım 2000 ; *Wilson, Ulusal Gazeteciler Birliği ve diğerleri/Birleşik Krallık*, n°s 30668/96, 30671/96 ve 30678/96, § 44, CEDH 2002-V, ve *Sørensen et Rasmussen*, yukarıda adı geçen karar, § 58).

76. Ancak bu takdir yetkisi sınırsız değildir : bir müdahalenin 11. madde ile korunan örgütlenme özgürlüğü ile uyumlu olup olmadığını son olarak belirleme yetkisi Mahkeme'ye aittir ve bu konuda Mahkeme çifte bir kontrol uygulamaktadır. Bu kontrolünü yaparken Mahkeme, kendini yetkili ulusal yargı organları yerine koymamaktadır, ama dosyadaki bilgi ve belgelerden bu yargı organları kararlarını verirlerken 11. madde anlamındaki yetkilerini aşip aşmadıklarını incelemektedir *Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri/Türkiye*, yukarıda adı geçen karar, § 47).

77. Bu davanın özel şartlarına geri dönen Mahkeme, İzlanda endüstrisinin gelişmesini sağlamanın en iyi yolunun, bu misyonun İEF'ye verilmesi olduğunu takdir eden İzlanda yasa koyucusunun pozisyonu ile ilgili Hükümetin argümanını kaydetmektedir. Hükümet bu misyonun yasa tarafından belirlenen şekilde kamu makamlarının kontrolünde yapıldığını ve bu görevin birden çok küçük organizasyona vermekten çok bir tek organizasyona verilmesinin önemine değinmiştir. Hükümet için, İEF, hükümetle bu amaçla çalışan endüstrinin birçok daldaki şirketleri, şahısları ve dernekleri kapsamaktadır ve İzlanda'da ve yurtdışında, hükümetin politikaları, devletin organları ve diğer endüstriyel faaliyetleri yerine getiren şahıslar üzerinde etki yaparak, her tip endüstrinin çıkarlarını savunmaktadır. İEF'nin amacı, İzlandalı şirketlere mesleki bir katkı sunarak ulusal ve uluslararası piyasada rekabet edebilecek durumda olmalarına imkân tanımayı güvence altına almaktadır. Mahkeme bu argümanlarda 11 § 2 maddesinin gereklilik kriteri anlamında yerinde gerekçeler görmektedir.

78. Tedbiri haklı kılacak yeterli gerekçelerin varolup olmadığı konusunda Mahkeme, İEF'nin endüstri vergisinin gelirini kullanması ile ilgili rolünün ve sorumluluklarının 1993 tarihli yasanın 3. maddesinde genel ve muğlak bir şekilde belirlendiğini belirtmektedir : vergi miktarlarının « İzlanda'daki endüstrinin gelişmesi ve ilerlemesine » ayrılması gerekmektedir. Bu durum aynı zamanda bu maddede belirtilen, İEF'nin « [bu verginin] kullanılması ile ilgili Endüstri Bakanlığına her sene bir rapor sunma » zorunluluğu için de geçerlidir. Ne 1993 tarihli yasa ne de

Mahkeme'ye sunulan herhangi bir metinde, İEF'ye üye olmayan ama endüstri vergisini ödemek zorunda kalarak İEF'ye katkı sunan şahıslarla ilgili belirli bir zorunluluk yaratılmamaktadır (bkz., *mutatis mutandis*, karşılaştırmak için, *Evaldsson ve diğerleri*, yukarıda adı geçen karar, § 57).

79. İEF tarafından Endüstri Bakanlığı'na sunulan raporlar, endüstri vergisinin gelirin bu organizasyonun gelirindeki ve harcamalarındaki oranı konusunda bir fikir verdiği doğrudur. Ancak Mahkeme, Yüksek Mahkeme'nin azınlıkta kalan hâkimin belirttiği gibi, İEF'nin « kendi muhasebesinde İEF tarafından yapılan bu veya şu operasyonun, aidatla, sermayenin geliriyle veya endüstri geliriyle mi elde edildiği konusunda bir ayrıma » gitmediğini belirtmektedir (yukarıdaki paragraf 19, II Bölüm).

80. Mahkeme, İEF tarafından sunulan raporlar kapsamında Endüstri Bakanlığı'nın sistematik ve ileri bir kontrol yaptığı konusunda ikna olmamıştır. 15 Şubat 2002 tarihinde DUD'a gönderilen cevaplarına göre (yukarıdaki 19. paragrafta belirtilen Yüksek Mahkeme hâkiminin karşı oy yazısında II. bölümünde bahsedilen) « endüstri vergisi ile ilgili yasa hükümlerinin açıkça belirttiği gibi, İEF'nin tamamen takdirine göre bu vergiden gelen geliri kullanmaya karar verebilmektedir ve Endüstri Bakanlığı, yasal hükümlere saygı olduğu sürece, müdahale edememektedir ».

81. Bu davadaki önemli unsur, şeffaflıktan ve başvuru gibi endüstri vergisini vererek İEF'ye finansal destek olmak zorunda kalan şahıslara karşı sorumluluktan yoksunluktur (bkz., *mutatis mutandis*, *Evaldsson ve diğerleri*, yukarıda adı geçen karar, §§ 63-64).

82. Dolayısıyla Mahkeme, ulusal hukukun İEF'nin rolünü ve sorumluluklarını açık bir şekilde belirlememek ve bu organizasyonu belirli bir sorumluluk altına sokmamakla birlikte, şeffaflıktan ve başvuru dâhil, İEF'ye üye olmayanların endüstri vergisi konusunda sorumluluktan yoksun olduğunu belirtmektedir. Bu şartlarda Mahkeme, İEF'e kendi üyelerinin çıkarlarını savunma statüsü veren ve başvuru ve İEF'ye üye olmayan diğer şahısları üye olanlara karşı dezavantajlı duruma sokan söz konusu vergi rejimi ile ilgili olarak gerekli güvencelerin olmadığı kanaatindedir.

83. Yukarıda belirtilen gerekçelerle Mahkeme, kendi görüşlerine aykırı bir şekilde başvuru ve İEF'yi finansal anlamda desteklemek zorunda kalmasından doğan örgütlenme özgürlüğüne yapılan müdahalenin, yeterli gerekçelerle haklı kılınmadığına ve « gerekli » olmadığına karar vermektedir. Savunmacı Devletin takdir yetkisine rağmen, İzlanda makamları, bir tarafta başvuru ve örgütlenme özgürlüğü ile diğer taraftan, İzlanda'daki endüstrinin geliştirilmesi ve ilerlemesi olan kamu yararı arasında makul bir denge kurmamışlardır.

84. Dolayısıyla Sözleşme'nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

II. 1 NOLU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ İLE SÖZLEŞME'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

85. Sözleşme'nin 11. maddesi (9. ve 10. madde ışığında) ile ilgili özellikle yukarıda belirtilen argümanlara dayanan başvuru 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini öne sürmektedir. Başvurucu, endüstri vergisi vermek zorunda bırakılmasını 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesine aykırı olan bir mülkiyetten mahrumiyet durumu olarak görmektedir. Vergi adı altında İEF'ye endüstri vergisinin ödenmesinin haklı olarak kabul edilmesinin düşünülemeyeceği düşüncesindedir. Bu verginin gelirinin kendilerine harcanması gibi hiçbir geçerli neden olmadan, onun gibi endüstri vergisi vermek zorunda kalanlar, diğer vergi mükelleflerine göre daha fazla vergi vermek zorunda bırakılmaktadır. Başkasının lehine veya başkasının çıkarına sınırlı bir grubu etkileyen bu vergi rejimi haklı kılınmaz. Sözleşme'nin 11. maddesi altında yukarıdaki 56, 61 ve 62 paragraflarda belirtilen nedenlerle Mahkeme tarafından verilen *Evaldsson ve diğerleri* kararı başvurunun pozisyonunu güçlendirmektedir.

86. Başvurucu ayrıca, daha önce öne sürülen hükümlerle birlikte Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edildiğini öne sürmektedir. Kendisi ve endüstri vergisi vermek zorunda olmayan kurumlar, yani devlet tarafından kısmen veya tamamen tutulan kamu şirketleri ve bazı özel sektörde çalışan şirketler arasındaki farklı muameleyi, makul ve objektif bir nedenle haklı göstermek mümkün değildir. İEF'nin diğer organizasyonlara göre faydalandığı muamele, endüstri vergisinin ayrımcı karakterini ortaya koymaktadır.

87. Hükümet endüstri vergisi ödeme zorunluluğunu mülkiyetten mahrumiyet olarak nitelendirmeyi reddetmekle birlikte, başvurunun malvarlığının kontrol edilebileceğini ve bunun 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi böyle bir rejime imkân tanıdığını savunmaktadır. İzlanda hukukunun yorumlanmasına göre bu tedbir, bir vergi rejiminin sunduğu tüm özelliklere sahiptir ve bu tedbirin 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi anlamında « vergi » olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Şikayet edilen müdahale bu konuda devletlere tanınan geniş takdir yetkisi kapsamına girmektedir. Endüstri vergisi açıkça yasaya uygundur ve sadece endüstri ile ilgilenen şahısların değil aynı zamanda tüm toplumun çıkarına hizmet etmektedir. Yukarıda 66 ve 67 paragraflarda belirtilen 11. madde ile ilgili nedenlerle Hükümet, Mahkeme'yi bu dava ile yukarıda belirtilen *Evaldsson ve diğerleri* davası arasında ayırım yapmaya davet etmektedir.

88. Bununla birlikte Hükümet, endüstri vergisine tabi endüstriyel şirketlerle, bu vergiyi vermeyen şirketler arasındaki ayrımcılığı kabul etmemektedir. Bu vergi ile ilgili kurallar başvuru gibi aynı durumda olan tüm kurumlara aynı şekilde uygulanmaktadır.

89. 11. madde ile ilgili şikayet konusunda vardığı sonucu dikkate alan Mahkeme, Sözleşme'nin 11. maddesi ve 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi ile

birlikte öne sürülen Sözleşme'nin 14. maddesi ile ilgili şikayet ve 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi ile ilgili şikayeti ayrı bir şekilde inceleme gereği duymamaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI ÜZERİNE

90. Sözleşme'nin 41. maddesine göre,

« Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder. »

A. Yargılama giderleri

91. Başvurucu maddi ve manevi tazminat adı altında herhangi bir talepte bulunmamaktadır ancak, yargılama giderlerinin karşılanması istemektedir; bu giderler 28 Şubat 2008 ve 20 Mart 2009 tarihlerinde belirtildiği şekilde, 3 920 773 İZK ve 36 392,07 İngiliz Sterlini (GBP), yani sırasıyla 22 000 EUR ve 42 000 EUR, Av. Hálfðánarson ve Av. Child'a ödenen miktarlardan oluşan yargılama gideridir.

- a) 1 494 000 İZK (KDV dahil) Av. Einar Hálfðánarson için ulusal yargı organları önünde yapılan masraf ;
- b) 25 860 GBP, ulusal yargılama kapsamında Av. Child ile yapılan hukuki danışma için ve 28 Şubat 2008 tarihine kadar başvurusunun Mahkeme önünde temsil edilmesi için ;
- c) 314 985 İZK çeviri masrafları için ;
- d) 281 925 İZK ulaşım masrafları için ;
- e) 35 863 İZK sırasıyla fotokopi ve tekrar yazım masrafları için (sırasıyla 34 363 İZK ve 1 500 İSK) ;
- f) 1 494 000 İZK Av. Einar Hálfðánarson tarafından 28 Şubat 2008 tarihinden önce yapılan iş için ;
- g) 300 000 İSK, 28 Şubat 2008 tarihinden sonra yapılan değişik masraflar için ;
- h) 9 500 GBP, Mahkeme önündeki prosedür için 28 Şubat 2008 tarihinden sonra Av. Child tarafından yapılan masraflar için ;
- i) 1 032,07 GBP 28 Şubat 2008 tarihinden sonra Av. Child tarafından yapılan masraflar (kalma, ulaşım ve çeviri) için.

92. Her iki avukatın ücretinin belirtilen çalışma saatlerine ve kesilen faturaya göre aşırı bir şekilde yüksek olduğunu söyleyen Hükümet, 28 Şubat 2008 tarihinde istenen a) ve b) taleplerine karşı çıkmaktadır. Hükümete göre d) noktasındaki harcama zorunlu olmadan yapılmıştır. 20 Mart 2009 tarihinde istenen f), g), h) ve i) le ilgili talepler ile ilgili olarak, Hükümet bu

taleplerin detaylandırılmadığını ve belgelenmediğini belirterek aşırı görüldüğünü düşünmektedir.

93. Mahkeme, yukarıdaki talepleri kendi içtihatlarında belirtilen kriterler ışığında inceleyecektir ; bu kriterlere göre ödenmesi istenen yargılama giderlerinin, gerçek bir şekilde bir Sözleşme ihlalini doğuran durumu giderecek veya telafi edecek biçimde belirtilmesi, gerekli olması ve makul olması gerekmektedir. Bu davada, Mahkeme a), b), c) ve e) noktalarındaki taleplerin tamamının ödenmesi gerektiği kanaatindedir. d) noktasındaki talep gerçekçi bir şekilde açıklanmadığı için ödenmesine gerek bulunmamaktadır. f) ile i) noktaları arasındaki talepler, yani 28 Şubat 2008 tarihinden duruşmanın yapıldığı 24 Mart 2009 tarihine kadar yapılan masraflar ile ilgili herhangi bir belge veya fatura sunulmadığından, istenen miktara göre makul değildirler. Ancak Mahkeme, kendi önünde yapılan duruşma ile ilgili olarak bazı masrafların ve avukatlık ücretlerinin gerçek ve gerekli olduğunu kabul edebilmektedir. Varolan belgeleri ve yukarıdaki kriterleri dikkate alan Mahkeme, başvurucuya avukatlık ücreti olarak Av. Child için 15 000 EUR ve Av. Einar Hálfðánarson için de 10 000 EUR avukatlık ücreti verilmesi ve her iki avukatın yapmış olduğu masraflarla ilgili olarak da 1 000 EUR ve 3 000 EUR'nun verilmesi gerektiği kanaatindedir.

B. Gecikme Faizi

94. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edildiğine ;
2. Sözleşme'nin 11. maddesi ve 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi ile birlikte öne sürülen Sözleşme'nin 14. maddesi ile ilgili şikayet ve 1 Nolu Protokol'ün 1. maddesi ile ilgili şikayetin ayrıca incelenmesine gerek olmadığına ;
3. a) Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte Savunmacı Hükümet tarafından başvurucuya, 16 000 EUR (on altı bin euro) Av. Child tarafından istenen yargılama gideri olarak ve 13 000 EUR (on üç bin euro) da Av. Einar Hálfðánarson tarafından istenen

yargılama gideri olarak ve bu miktarların İngiliz Sterlini ve Savunmacı Devletin para birimine çevrilerek ödenmesine ;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapıldığı tarihe kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına ;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine ;

Karar vermektedir.

İçtüzüğün 77 §§ 2 ve 3 hükümleri uyarınca İngilizce hazırlanan bu karar 27 Nisan 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Fatoş Aracı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Nicolas Bratza
Başkan

© **Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadeler kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.** The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Tout personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.